

Visie

Kennisinfrastructuur Omgevingsveiligheid

Versie: 8 oktober 2020

Inhoudsopgave

Inhoud

1	Vernieuwing kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid	3
1.1	Inleiding.....	3
1.2	Vraagstelling	4
1.3	Werkwijze	4
1.4	Uitgangspunten.....	4
1.5	Leeswijzer	5
2	Trends, ontwikkelingen, huidige infrastructuur en opgave	6
2.1	Trends en ontwikkelingen	6
2.2	Huidige infrastructuur.....	9
2.3	De opgave kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid	11
3	Ingrediënten voor een toekomstbestendige kennisinfrastructuur.....	13
3.1	Behoeftte in de uitvoeringspraktijk.....	13
3.2	Netwerk met schakelfuncties als uitgangspunt	13
4	Visie op de infrastructuur	15
4.1	Centraal schakelpunt omgevingsveiligheid	16
4.2	Regionale schakelpunten	17
4.3	Verbinding met andere domeinen en andere infrastructuren	19
4.4	Doelgroepen	20
4.5	Financiering	20
5	Aanbevelingen	22
	Bijlage 1 Uitgangspuntennotitie	27
	Bijlage 2 Leidraad interviews	29
	Bijlage 3 Geïnterviewde personen en geraadpleegde documenten	30
	Bijlage 4 Kennisdeling omgevingsveiligheid; de huidige situatie	31

1 Vernieuwing kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid

1.1 Inleiding

Nederland werkt aan maatschappelijke opgaven zoals duurzame gebiedsontwikkeling, energietransitie en circulaire economie. Deze veranderingen die veelal ontstaan uit nationaal beleid en ambities, komen vooral samen op regionaal niveau. Voor een goede aanpak van deze maatschappelijke opgaven is kennis nodig: kennis vanuit verschillende domeinen, waaronder omgevingsveiligheid. Bovendien worden onder de Omgevingswet taken en bevoegdheden decentraal belegd. Daarbij is afstemming en vertaling nodig van landelijke kaders en doelstellingen na decentraal beleid en uitvoering. De urgentie om landelijke beschikbare kennis te vertalen naar regionale behoeften neemt hiermee toe.

Deze kennisbehoefte leeft breed. Vanuit verschillende fronten wordt dan ook gewerkt aan een kennisinfrastructuur die structureel voorziet in de kennis- en leerbehoefte van alle overheden. Voorbeelden van initiatieven zijn het Veluweberaad¹ en de uitvoeringsagenda VTH². Tegelijkertijd staat het domein omgevingsveiligheid voor een vergelijkbare opgave. Met de komst van de Omgevingswet veranderen enerzijds de inhoudelijke regels op het gebied van omgevingsveiligheid. Anderzijds verandert de manier van werken doordat meer bestuurlijke afwegingsruimte komt te liggen bij decentrale overheden en vraagstukken integraler benaderd moeten worden. Hiervoor is kennis nodig die aansluit bij de regionale en lokale behoeften.

¹ In het Veluweberaad, een bestuurlijke bijeenkomst 'weg van de waan van de dag', werken overheden en kennisinstellingen samen aan kennisdeling. Zij vertalen landelijk beschikbare kennis naar lokale en regionale behoeften. Zo kan de kennis ook daadwerkelijk ingezet worden. [bron: [https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/implementatie-wet/anders-samen-werken/veluweberaad/\(6-10-2020\)\)](https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/implementatie-wet/anders-samen-werken/veluweberaad/(6-10-2020)))]

² Onderdeel van de uitvoeringsagenda VTH is de noodzaak voor het borgen van kennisdeling op bovenregionaal en landelijk niveau. Er lopen op dit gebied al veel verschillende initiatieven waaronder het Veluweberaad. In *de Kamerbrief over voortgang uitvoeringsagenda VTH, actieplan milieucriminaliteit en uitvoering van moties en toezeggingen*, geeft de Staatssecretaris aan de regie te nemen op de verschillende initiatieven die er lopen gericht op de kennis- en leerbehoefte van alle overheden.

De huidige kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid is opgezet in de tijd van de opkomst van de omgevingsdiensten en wordt gefinancierd vanuit het programma Impuls Omgevingsveiligheid. De vraag die nu speelt is of de huidige kennisinfrastructuur voldoende aansluit bij deze nieuwe behoeften en manier van werken.

1.2 Vraagstelling

In opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en onder regie van de VNG en het programma Impuls Omgevingsveiligheid is het bureau Over Morgen gevraagd een visie op te stellen inclusief de contouren voor een toekomstbestendige kennisinfrastructuur.

1.3 Werkwijze

De visie is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de stakeholders binnen het domein omgevingsveiligheid. De begeleidingsgroep van deze visie bestond uit vertegenwoordigers van het IPO werkgroep Omgevingsveiligheid, VNG, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), RIVM, IFV, Brandweer NL, Omgevingsdienst NL, Veiligheidsregio Rotterdam, Landelijk Platform Veiligheid Leefomgeving (LPVL) en de gemeente Rotterdam. Ook zijn met deze groep de belangrijkste partijen vooraf geïdentificeerd en uitgenodigd voor het leveren van input op de kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid. Allereerst zijn uitgangspunten (zie bijlage 1) opgesteld door middel van workshops. Vervolgens zijn interviews gehouden met directie- en afdelingshoofden aan de hand van een leidraad aan vragen (zie bijlage 2). Op deze manier zijn de interviews op een hoger abstractieniveau gehouden, en daardoor beter toe te passen op visieniveau (zie bijlage 3 voor de interviewlijst). Parallel aan deze werkvorm heeft een bureaustudie plaatsgevonden waarin relevante literatuur over de huidige kennisinfrastructuur is opgedaan (zie bijlage 4).

1.4 Uitgangspunten

Met een visie op de kennisinfrastructuur willen de gezamenlijk stakeholders binnen het domein omgevingsveiligheid richting geven aan een toekomstgerichte kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid. De volgende uitgangspunten bepalen de scope van de visie:

- a) De visie is gericht op het domein omgevingsveiligheid. Dit houdt in dat het gaat om de risico's van het gebruik en transport van gevaarlijke stoffen, de veiligheid van inrichtingen en de veiligheid van nieuwe, én zich snel ontwikkelende technologieën in relatie tot gevaarlijke stoffen en hun omgeving.
- b) De visie is toekomstgericht. Dat wil zeggen dat de visie het beeld schetst van de kennisinfrastructuur die in 2030 nodig is zodat de komende jaren stappen gezet kunnen worden om deze kennisinfrastructuur te realiseren. De toekomstige kennisbehoefte is leidend en niet de huidige kennisinfrastructuur.
- c) De visie sluit aan bij de uitgangspunten die stakeholders hebben meegegeven in een workshop en die zijn verwoord in de uitgangspuntennotitie (zie bijlage 1) en de uitgangspunten voor de gewenste kennisinfrastructuur, zoals geschetst in het rapport van het Veluweberaad. Zie hiervoor het kader op de volgende bladzijde.
- d) Het doel van de gewenste kennisinfrastructuur is kennis toegankelijk en bruikbaar maken voor de ontwikkeling van beleid en de uitvoering in de praktijk.
- e) Deze visie sluit aan bij de pragmatische omschrijving van de begrippen data, informatie en kennis, zoals deze in het rapport "De kennisinfrastructuur in relatie tot de Omgevingswet en andere transities", in opdracht van het Veluweberaad is opgesteld³ :
 - Data: gegevens waaraan nog geen betekenis is gegeven. Het cijfer '1000' bijvoorbeeld is op zich betekenisloos. Pas wanneer duidelijk is dat dit cijfer bijvoorbeeld betrekking heeft op de omvang van een bepaalde organisatie krijgt het gegeven betekenis.
 - Informatie: expliciet, vastgelegd in de documenten, informatiesystemen en/of netwerken. Is nog aanwezig in een organisatie als alle mensen verdwenen zijn.
 - Kennis: impliciet, onlosmakelijk verbonden met de mens. Is niet meer aanwezig in de organisatie aan het einde van de dag en de mensen vertrokken zijn.

³ In het rapport in opdracht van het Veluweberaad (De kennisinfrastructuur in relatie tot de Omgevingswet en andere transities - Een handelingsperspectief voor de betrokken partners bij het Veluweberaad, C. Verdaas en L. Hulsebosch (januari 2018)

- f) De visie staat in verbinding met andere kennisinfrastructuren. Omgevingsveiligheid staat in relatie tot andere thema's zoals gezondheid en duurzaamheid. Ontwikkelingen binnen deze thema's vragen om integraal werken. Dit betekent dat een op zichzelf staande infrastructuur, alleen gericht op het domein omgevingsveiligheid niet voldoet aan het realiseren van maatschappelijke opgaven. De infrastructuur moet daarom aan (kunnen) sluiten op of onderdeel uit kunnen maken van bestaande en te ontwikkelen kennisinfrastructuren.

In het rapport in opdracht van het Veluweberaad (De kennisinfrastructuur in relatie tot de Omgevingswet en andere transities - Een handelingsperspectief voor de betrokken partners bij het Veluweberaad, C. Verdaas en L. Hulsebosch (januari 2018) worden de volgende uitgangspunten voor een gewenste kennisinfrastructuur benoemd:

1. De behoefte aan kennis is tijdig en voldoende concreet gearticuleerd;
2. De kennisvoorraad is adequaat (onafhankelijk en betrouwbaar);
3. De beschikbare kennis is goed ontsloten (vindbaar) en toepasbaar voor degenen die de kennis worden verondersteld te gebruiken;
4. In het dagelijks werk is ook ruimte om beschikbare kennis daadwerkelijk in te zetten;
5. De kennisinfrastructuur is geen gestolde waarheid, maar kent een cyclische aanpak waarin alle actoren regelmatig reflecteren op de stand van zaken en - indien nodig - bereid zijn aanpassingen te doen;
6. De betrokken professionals (kennisgebruikers en kennisontwikkelaars) voelen en tonen eigenaarschap bij - de effectiviteit van het functioneren van - de kennisinfrastructuur;
7. Er is sprake van een kenniscultuur waarin professionals steeds gebracht worden op het zogeheten 'state of the art-level'.
8. Het vermogen om nieuwe kennis te ontwikkelen - los van actuele vragen - is geborgd

Het Veluweberaad heeft inmiddels in 2020 acties benoemd waarmee een impuls aan de regionale schakelfunctie en een landelijk netwerk van deze functies wordt beoogd. De schakelfuncties zijn als uitgangspunt toegevoegd aan deze visie.⁴

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de trends en ontwikkelingen in het veld van omgevingsveiligheid beschreven. Hierdoor wordt de ontwikkelopgave voor het domein omgevingsveiligheid zichtbaar. Het vervolg in hoofdstuk 3 geeft de ingrediënten van de vernieuwde kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid, op basis van alle input van de stakeholders. In hoofdstuk 4 zijn de contouren van een toekomstbestendige kennisinfrastructuur beschreven. De visie sluit af met een lijst met aanbevelingen in hoofdstuk 5.

⁴ Stevig sturen op realisatie van de regionale schakelfunctie, Vervolgstappen in versterking van de kennisinfrastructuur door een regionale schakelfunctie, Richtinggevend document Veluweberaad (21 juli 2020)

2 Trends, ontwikkelingen, huidige infrastructuur en opgave

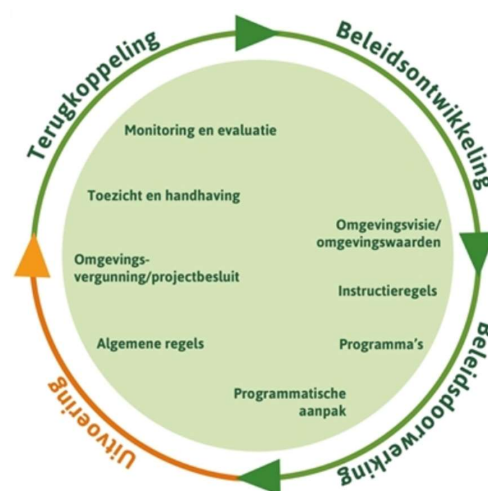
2.1 Trends en ontwikkelingen

De vraag naar kennis is aan het veranderen onder invloed van ontwikkelingen zoals de Omgevingswet, nieuwe technologieën en maatschappelijke opgaven. Deze ontwikkelingen hebben effect op de inhoud van de kennis en hoe kennis wordt ontwikkeld, gedeeld en toegepast binnen het domein van omgevingsveiligheid. Uit verschillende publicaties (zie bijlage 3) komen ontwikkelingen naar voren die relevant zijn voor de kennisinfrastructuur. Hieronder zijn de belangrijkste ontwikkelingen genoemd voor het domein omgevingsveiligheid.

1. Omgevingswet

De Omgevingswet regelt activiteiten in de fysieke leefomgeving met als doel de kwaliteit van de leefomgeving te behouden en initiatieven mogelijk te maken.⁵ Hiervoor heeft de Omgevingswet instrumenten die gekoppeld kunnen worden aan de beleidscyclus:

- **Beleidsontwikkeling:**
De omgevingsvisie maakt onderdeel uit van de beleidsontwikkeling. Met een omgevingsvisie geeft een bestuursorgaan een strategische visie voor de lange termijn voor de gehele fysieke leefomgeving. Omgevingsveiligheid maakt derhalve een integraal onderdeel uit van de omgevingsvisie.
- **Beleidsdoorwerking:**
De beleidsdoorwerking vindt plaats met programma's en instructieregels. Het programma is een beleidsdocument waarin maatregelen zijn opgenomen die bijdragen aan de gewenste kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Voor omgevingsveiligheid kan een bevoegd gezag een programma opstellen waarin aangegeven wordt met welke maatregelen invulling wordt gegeven aan in de omgevingsvisie opgenomen ambities op het gebied van een veilige leefomgeving.

Figuur 2.1: Beleidscyclus Omgevingswet.
[Bron: www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl]

Rijk en provincie kunnen aan een ander bestuursorgaan, zoals gemeenten, instructieregels geven over hoe dat orgaan een taak of bevoegdheid moet uitoefenen. In het Besluit kwaliteit leefomgeving staan bijvoorbeeld instructieregels over omgevingsveiligheid die toegepast moeten worden bij het mogelijk maken van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en nieuwe activiteiten. De instructieregels omtrent omgevingsveiligheid houden in dat het bevoegd gezag:

- besluit over het aanwijzen van een brand- of explosievoorschriftgebied;
- besluit over hoe voldoende bescherming wordt geboden binnen het aandachtsgebied - besluit of een chemisch cluster kan worden gezien als een risicogebied externe veiligheid;
- het wettelijk verplichte basis beschermingsniveau als vertrekpunt neemt;
- al aanwezige bescherming in kaart brengt voorafgaand aan besluitvorming over aanvullende bescherming.

⁵ Doel van de Omgevingswet, zoals verwoord in art. 1.3 Ow.: Deze wet is, met het oog op duurzame ontwikkeling, de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu gericht op het in onderlinge samenhang: a. bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur, en b. doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.

- **Uitvoering:**
Voor de uitvoering zijn algemene regels (omgevingsplannen, omgevingsverordeningen) samen met de omgevingsvergunningen de belangrijkste instrumenten. Hierin worden de randvoorwaarden gegeven voor activiteiten in de leefomgeving in algemene zin of voor een specifiek geval. In het omgevingsplan van de gemeente worden bijvoorbeeld regels over omgevingsveiligheid opgenomen. Voor initiatiefnemers is vooraf duidelijk aan welke regels bij een activiteit met gevaarlijke stoffen voldaan moet worden of wanneer een meldings- of vergunningsplicht geldt.
- **Terugkoppeling:**
Met toezicht, handhaving, monitoring en evaluatie vindt terugkoppeling plaats naar de beleidsontwikkeling. Kennis uit de praktijk, zowel van toezicht en handhaving als uit monitoring en evaluatie kan een belangrijke bron zijn voor beleid, beleidsdoorwerking en uitvoering.

Bevoegde gezagen hebben kennis nodig voor de uitvoering van hun taak. Dit houdt in dat bevoegde gezagen bij het vaststellen van een omgevingsvisie, een programma, omgevingsplan, omgevingsverordening of omgevingsvergunning vanuit omgevingsveiligheid steeds moet bekijken of beperkingen nodig zijn bij een nieuwe activiteit of dat er aanvullende bescherming van de omgeving nodig is. De afweging die ze maken moeten ze motiveren. Dat betekent dat inzicht en kennis nodig is over:

- De mogelijke gevaren, gebeurtenissen en scenario's die op kunnen treden bij een activiteit of in een gebied;
- De blootstelling aan deze gevaren en de kwetsbaarheid van de omgeving;
- De mogelijkheden om de omgeving te beschermen;
- Het instrumentarium dat ingezet wordt om bescherming van de omgeving te borgen;
- Beheers- en bestrijdingsmaatregelen om bij mogelijke calamiteiten te kunnen optreden.

Kennis over omgevingsveiligheid blijft daarmee een belangrijke pijler onder werken met de Omgevingswet. Sterker, met de bestuurlijke afwegingsruimte die decentrale overheden krijgen onder de Omgevingswet neemt de urgentie toe om lokaal of regionaal specifieke kennis beschikbaar te hebben over omgevingsveiligheid. Daarbij komt het accent meer te liggen bij het stellen van kaders vooraf in omgevingsvisies en omgevingsplannen. De verschillende leefomgevingsaspecten zoals luchtkwaliteit, omgevingsveiligheid en geluid worden hierbij vanuit een integrale benadering in samenhang beschouwd.

De Omgevingswet vraagt daarmee een nieuwe manier van werken en denken waarbij kennis over omgevingsveiligheid een belangrijke pijler blijft bij de uitvoering van bevoegdheden en taken door overheden .

2. Decentralisatie

Met de Omgevingswet hebben decentrale overheden bestuurlijke afwegingsruimte. Dit houdt in dat ze mogelijkheden hebben om te bepalen welke kwaliteit zij aanvaardbaar of wenselijk vinden. Het maken van deze afweging vraagt kennis die aansluit bij de ontwikkeling van lokaal en regionaal beleid en de uitvoering in de praktijk. Tegelijkertijd betekent dit ook dat het decentrale bevoegde gezag de afweging maakt tussen strijdige belangen en visies. Omgevingsveiligheid kan één van die belangen zijn, vooral als het gaat om het samenbrengen van kennis van verschillende sectoren. Om de afweging te kunnen maken is multisectorale kennis nodig over omgevingsveiligheid die zo geduid kan worden dat het belang gewogen of vergeleken kan worden met andere belangen die spelen.

3. Maatschappelijke opgaven staan centraal

Klimaatverandering en circulaire economie zijn voorbeelden van opgaven waar in Nederland aan wordt gewerkt. Ontwikkelingen als de energietransitie zorgen voor grote wijzigingen in de hoeveelheid en aard van de stoffen die gebruikt en vervoerd gaan worden. En hebben daardoor ook gevolgen voor de risico's waaraan de samenleving wordt blootgesteld. De uitvoering van deze maatschappelijke vraagstukken ligt veelal op regionaal of lokaal niveau. Decentrale overheden staan voor de uitdaging om integrale gebiedsontwikkeling vorm te geven. Tegelijkertijd wordt er gewerkt aan deze maatschappelijke vraagstukken op zowel nationaal, als regionaal en lokaal niveau. Dit vergt een goede afstemming en samenwerking tussen Rijk, regionale en lokale overheden.

Hiervoor is een integrale manier van werken nodig. Bij een maatschappelijke opgave spelen verschillende belangen vanuit de fysieke leefomgeving. Omgevingsveiligheid kan er hier één van zijn. Het inbrengen van de omgevingsveiligheidsbelangen in een maatschappelijk opgave vraagt een open blik waarbij over sectoren heen gekeken wordt naar meekoppelkansen en mogelijkheden om een activiteit of nieuwe ontwikkeling mogelijk te maken.

4. Snelle technologische ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven

De technologische ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op, gestuwd door maatschappelijke opgaven zoals klimaatverandering, energietransitie of circulaire economie. Dit heeft tot gevolg dat lokale en regionale overheden geconfronteerd worden met concrete aanvragen voor de toepassing van technologieën zonder dat hier altijd kaders voor beschikbaar zijn of wetgeving voor is aangepast. Tegelijkertijd zien we dat de kennisontwikkeling en ontsluiting bij overheden achterblijft ten opzichte van het bedrijfsleven, waardoor er niet altijd een adequate risicoafweging plaats kan vinden.

Er is bij overheden behoefte aan een overzicht van de trends en ontwikkelingen, waaronder bijvoorbeeld een overzicht lopende aanvragen bij bevoegde gezagen waarbij nieuwe technologieën worden toegepast. De vindbaarheid en beschikbaarheid van deze informatie is nu onvoldoende. Daarbij is kennis over nieuwe technologische ontwikkelingen vooral bij bedrijven beschikbaar. Deze kennis wordt nu nog niet optimaal benut doordat er geen sprake is van structurele wederzijdse kennisuitwisseling tussen overheden en bedrijven of brancheverenigingen.

Daarbij vragen de technologische ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven om een snelle kennisontwikkeling. Gezamenlijk en gecoördineerd doen van pilots, door overheden onderling of met derde partijen zoals bedrijven en onderzoeksinstituten, en gebruik maken van experimenteerruimte kan bijvoorbeeld bijdragen aan een snelle kennisontwikkeling gericht op de uitvoeringspraktijk.

5. Modernisering omgevingsveiligheid

Met de komst van de Omgevingswet treedt het gemoderniseerde omgevingsveiligheidsbeleid in werking. Omgevingsveiligheid, dat niet nader gedefinieerd is, omvat een breder veld dan externe veiligheid. Waar externe veiligheid betrekking heeft op het afwegen van risico's vanwege vervoer of activiteiten met gevaarlijke stoffen bij vergunningverlening en bij de beoordeling van ruimtelijke plannen, ligt de nadruk bij omgevingsveiligheid op een meer proactieve en scenario-gerichte benadering: hoe ver reiken de maximale rampscenario's, zijn die bij nieuwe activiteiten toelaatbaar, welke maatregelen zijn mogelijk om die scenario's tegen te gaan en welke ruimtelijke inrichting past daarbij, in de afweging met andere maatschappelijke belangen? Het gevolg van deze verbreding is dat ook de aansluiting met andere vakgebieden, zoals risicobeheersing, luchtkwaliteit, bodem of afval belangrijker wordt.

Externe veiligheid gaat over acute risico's van gevaarlijke stoffen, maar ook over activiteiten en situaties waarbij brand, explosies of toxische wolken kunnen ontstaan. Afhankelijk van de definitie die gekozen wordt voor omgevingsveiligheid kunnen ook de gevolgen van activiteiten met zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), het gebruik en de opslag van lithium-ion batterijen, bosbranden in de nabijheid van bronnen met gevaarlijke stoffen etc. onder deze term komen te vallen. De in de Omgevingswet gekozen benadering van omgevingsveiligheid met aandachtgebieden is echter gebaseerd op de acute risico's. Carcinogene, mutagene en andere lange termijneffecten van stoffen zijn niet in die benadering meegenomen.

De modernisering van de omgevingsveiligheid geeft bestuurders beter toegankelijke instrumenten in handen om een afweging te maken welke activiteiten waar passen en welke maatregelen daar eventueel bij horen. Om deze afweging te kunnen maken is kennis en begrip nodig bij het college van burgemeester en wethouders, Gedeputeerde Staten, de gemeenteraden en Provinciale Staten over Omgevingsveiligheid. Deze kennis is gedeeltelijk bij gemeenten of provincies aanwezig, maar is met name belegd bij de omgevingsdiensten en veiligheidsregio's. De modernisering van de omgevingsveiligheid en de inwerkingtreding van de Omgevingswet vergroot daarmee de urgentie om kennis beschikbaar te hebben voor het lokaal bevoegd gezag en de noodzaak om de samenwerking tussen omgevingsdiensten en het lokaal bevoegd gezag te versterken. Koppeling tussen beleid en uitvoering, en weer terug, blijft hierbij essentieel.

6. Informatisering

Digitalisering en het gebruik van big data neemt steeds verder toe. Ook bij de kennisontwikkeling en het toepasbaar maken van kennis voor lokale en regionale overheden speelt data een steeds grotere rol. De Omgevingswet introduceert daarnaast het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). In eerste instantie wordt een vergelijkbaar dienstverleningsniveau geboden als met de huidige instrumenten waaronder ruimtelijkeplannen.nl. In de toekomst zal steeds meer informatie via het DSO beschikbaar zijn over de leefomgeving en zullen de functionaliteiten van het DSO toenemen. Om informatie beschikbaar te maken via het DSO moet het voldoen aan de randvoorwaarden van het DSO, waaronder de nieuwe standaarden die hiervoor zijn vastgesteld. Het DSO wordt een centraal punt voor informatie over activiteiten in de leefomgeving en zal voor iedereen beschikbaar zijn. Ook informatie over omgevingsveiligheid zal in de toekomst steeds vaker ontsloten worden via het DSO.

7. Nadruk op belang delen kennis

Vanuit verschillende gremia wordt er aandacht gevraagd voor het belang van kennisdeling.⁶ Vanuit verschillende initiatieven wordt gewerkt aan kennisinfrastructuren die het laten stromen van kennis stimuleren. Het Veluweberaad is hier een bekend voorbeeld van, maar ook deze visie geeft richting aan hoe kennis binnen het beleidsveld omgevingsveiligheid kan stromen. Tegelijkertijd hebben we moeten constateren dat er nog geen kant-en-klare structuur ligt waar de kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid op aan kan sluiten. De Staatssecretaris van IenW benoemd dit ook in haar brief aan de kamer⁷ en heeft toegezegd de regie te nemen op de verschillende initiatieven die er lopen gericht op de kennis- en leerbehoefte van alle overheden. Met deze impuls, die onderdeel uitmaakt van de uitvoeringsagenda VTH, ontstaat mogelijk een belangrijk ingrediënt waar de kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid op termijn bij kan aansluiten.

2.2 Huidige infrastructuur

De huidige kennisinfrastructuur bestaat uit een groot aantal platforms, netwerken en samenwerkingsverbanden⁸, waarbij het landelijk kennisportaal Relevant en het Landelijke Platform Veilige Leefomgeving (LPVL) centrale plaatsen innemen. Zie bijlage 4 voor een toelichting op deze platforms, netwerken en samenwerkingsverbanden. Over het algemeen is de kennis die via deze platforms en netwerken van hoge kwaliteit en toepasbaar in de bestaande uitvoeringspraktijk. Ook kennen verschillende platforms een vraagbaak waar bij specifieke onderwerpen vragen kunnen worden gesteld. Via de platforms wordt kennis gedeeld en daarnaast worden er fysieke bijeenkomsten zoals kennistafels, congressen en scholing georganiseerd. Uit de interviews blijkt dat er veel waarde wordt gehecht aan de verschillende platforms waar kennis wordt gedeeld en de fysieke activiteiten. Met name de kennistafels wordt door meerdere geïnterviewden als positief vanwege het delen van kennis(behoefte) tussen verschillende organisaties.

Tegelijkertijd zien we dat de verschillende platforms, netwerken en samenwerkingsverbanden vaak een eigen doelgroep of bereik hebben en dat het niet altijd lukt om ze te verbinden.

2.2.1 Doelgroepen

De huidige kennisinfrastructuur is sterk gericht op het delen en ontwikkelen van inhoudelijke kennis over omgevingsveiligheid tussen specialisten bij overheden, bedrijven en kennisinstellingen. Het gebruik van kennis over omgevingsveiligheid door niet-specialisten, zoals medewerkers in de ruimtelijke ordening, blijft lastig. De kennis voor deze doelgroep is beschikbaar maar wordt niet of beperkt door deze doelgroep gevonden of toegepast, terwijl deze doelgroep bij nieuwe ontwikkelingen omgevingsveiligheid als belang moet meenemen.

⁶ Zie de in bijlage 3 genoemde documenten.

⁷ Kamerbrief over voortgang uitvoeringsagenda VTH, actieplan milieucriminaliteit en uitvoering van moties en toezeggingen, 5 juni 2020, De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, S. van Veldhoven – Van der Meer.

⁸ Binnen het domein omgevingsveiligheid zijn diverse initiatieven, platforms of netwerken actief waarbinnen actief kennis wordt gedeeld en soms ook wordt ontwikkeld. Enkele voorbeelden van netwerken die wij in dit onderzoek zijn tegengekomen zijn: Relevant, Landelijke Platform Veilige Leefomgeving, Ontwerp Veilige Omgeving, GAGS, Safety Delta NL, DSO, VVM, Infomil/Informatiepunt Omgevingswet, Kennisnet, risicokaart, programma duurzame veiligheid 2030, Lectoraat Energie- en Transportveiligheid IFV, lectoren-platform Veiligheid. Daarnaast is informatie over omgevingsveiligheid te vinden bij de kennisinstellingen IFV en het RIVM.

2.2.2 Kennisontwikkeling

Het RIVM en het IFV nemen een belangrijke plaats in bij de kennisontwikkeling op het gebied van omgevingsveiligheid. Het RIVM ontwikkelt kennis vraaggericht, voor ministeries of voor decentrale overheden voor zover hiervoor aan het RIVM een opdracht wordt verstrekt. Het RIVM heeft geen (structureel) budget om kennis te ontwikkelen voor decentrale overheden. Dit in tegenstelling tot het IFV waar kennisontwikkeling op het gebied van risicobeheersing en incident- en rampenbestrijding is belegd. Het IFV ontwikkelt voor de veiligheidsregio's kennis. Hiervoor heeft het IFV een wettelijk vastgelegd budget voor het genereren en delen van kennis. Daarbij wordt ingezet op kennisinnovatie. Ook kent het IFV lectoraten rondom specifieke thema's. De lectoraten binnen het IFV leveren een bijdrage aan de kennisinnovatie en gaan hiervoor samenwerkingsverbanden aan met hogescholen en universiteiten, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.

Naast het RIVM en het IFV ontwikkelen ook andere partijen kennis. De Stichting Koninklijk Nederlands Normalisatie Instituut (NEN) is hier een voorbeeld van. NEN speelt een belangrijke rol bij de ontwikkelingen van onder andere PGS-richtlijnen. Ook overheden en omgevingsdiensten voeren onderzoeken uit of verlenen opdrachten daarvoor. Een deel van de resultaten wordt gedeeld via platforms, netwerken en samenwerkingsverbanden zoals het LPVL of Relevant.

2.2.3 Huidige kennisinfrastructuur en trends en ontwikkelingen

In de vorige paragraaf zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen beschreven. Deze trends en ontwikkelingen hebben ook invloed op de huidige infrastructuur. Hieronder is per trend of ontwikkeling aangegeven in hoeverre de huidige infrastructuur hierop ingericht is.

Omgevingswet

Binnen de huidige kennisinfrastructuur is kennis aanwezig over omgevingsveiligheid. Deze kennis blijft ook onder de Omgevingswet een belangrijke pijler. Daarnaast is nieuwe kennis nodig over de instrumenten van de Omgevingswet en is kennis nodig die toepasbaar is voor regionaal en lokaal beleid en uitvoering. Veel van de kennis die ontwikkeld wordt bij nationale kennisinstellingen is vooral gericht op kennisbehoeften van de nationale overheid. Het vindt zijn weg nog onvoldoende naar de regionale en lokale overheden. Daarnaast bereiken regionale en lokale kennis de nationale kennisinstellingen onvoldoende. Er is wederkerigheid nodig, tweerichtingsverkeer, tussen de verschillende niveaus (nationaal, regionaal en lokaal niveau) georganiseerde kennis. Een uitzondering hierop is de kennisontwikkeling bij het IFV.

Binnen de huidige infrastructuur wordt via onder andere kennistafels en het LPVL casuïstiek gedeeld en besproken. Dit draagt bij aan kennisontwikkeling voor het regionale en lokale beleid en uitvoering.

De Omgevingswet legt tevens meer nadruk op integrale besluitvorming waarvoor verbindingen met andere domeinen belangrijker wordt. De huidige infrastructuur is hier nog niet op ingericht. De nadruk ligt sterk op het domein omgevingsveiligheid en in mindere mate op omgevingsveiligheid als onderdeel van een maatschappelijk vraagstuk.

Maatschappelijke opgaven staan centraal

Dit vraagt van de kennisinfrastructuur dat goede verbindingen worden gelegd tussen nationale doelen en ambities én de regionale en lokale doelen en uitvoering. De huidige kennisinfrastructuur is ingericht op het delen van kennis in algemene zin. Er is geen specifieke aandacht of bestaande structuur die deze verbinding met maatschappelijke opgaven expliciet legt.

Snelle technologische ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven

Deze ontwikkeling vraagt van de kennisinfrastructuur dat samenwerking wordt gezocht met het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen om het kennispotentieel te benutten. Daarnaast vraagt dit meer samenwerking bij de ontwikkeling van (praktijk)kennis. Met de kennistafels en het LPVL wordt kennis gedeeld gericht op (nieuwe) vragen vanuit de praktijk. Een deel van de benodigde kennis wordt door het RIVM en IFV ontwikkeld en ingebracht via de kennistafels, een ander deel door (samenwerkende) overheden zelf.

Modernisering omgevingsveiligheid

De modernisering vraagt een duidelijke koppeling van de uitvoering en beleid om lokaal een afweging te kunnen maken over de aanvaardbaarheid van risico's. Uit het rapport⁹ van Berenschot blijkt dat deze koppeling onvoldoende tot stand komt.

Informatisering

Data wordt binnen het domein omgevingsveiligheid gebruikt om een berekening of inschatting te kunnen maken van de risico's. Via het netwerk Relevant worden bijvoorbeeld verschillende databronnen beschikbaar gesteld, zoals het populatieservice, de signaleringskaart en het kwetsbare objecten externe veiligheidsinformatiesysteem. De koppeling met het DSO wordt nog niet gemaakt.

2.3 De opgave kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid

Een toekomstbestendige kennisinfrastructuur moet ervoor zorgen dat gebruikers van de kennisinfrastructuur ondersteund worden bij het opbouwen vasthouden en delen van kennis. De trends en ontwikkelingen geven richting aan wat hiervoor nodig is. Daarnaast geeft de huidige kennisinfrastructuur inzicht in verbeterpunten die in een toekomstbestendige kennisinfrastructuur worden meegenomen. De opgave voor een toekomstbestendige kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid bestaat uit:

1. Kennis over omgevingsveiligheid

Kennis over omgevingsveiligheid blijft de belangrijkste pijler en moet ontwikkeld, geborgd en gedeeld worden. Een toekomstbestendige kennisinfrastructuur stimuleert het ontwikkelen, borgen en delen over omgevingsveiligheid.

2. Aansluiten bij andere domeinen en maatschappelijke opgaven

De kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid moet bijdragen aan het inbrengen van sectorale kennis bij het oppakken van maatschappelijke vraagstukken. Om de kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid voor de toekomst robuust te maken is het noodzakelijk om aan te sluiten en samenwerking te zoeken buiten het domein omgevingsveiligheid.

3. Kennisontwikkeling gericht op decentrale toepassing in beleid en uitvoering en in afstemming met nationaal beleid en doelstellingen

Borging van structurele kennisontwikkeling gericht op regionale en lokale toepassing in beleid en uitvoering in samenhang met nationaal beleid en doelstellingen, voor het gehele domein omgevingsveiligheid.

4. Koppelen van beleid en uitvoering

Beleid en uitvoering zijn onvoldoende gekoppeld. Deze koppeling is nodig om keuzes in beleid te kunnen maken en tegelijkertijd om de uitvoeringspraktijk bij de beleidsontwikkeling aan te laten sluiten. Koppeling tussen de verschillende schaalniveaus maakt hier onderdeel van uit.

5. Stimuleren collectieve kennisontwikkeling en -deling

Op het meest lokale overheidsniveau zijn er ruim 350 gemeenten die kennis nodig hebben voor beleid en praktijk. De beschikbare kennis binnen de huidige kennisinfrastructuur is met name gericht op beleidsontwikkeling door de Rijksoverheid en niet direct toepasbaar voor regionaal en lokaal beleid en praktijk. Daarbij zijn niet alle gemeenten en andere decentrale overheden in staat om zelf de benodigde kennis te ontwikkelen. Tevens moet in een kennisinfrastructuur voorkomen worden dat het wiel meerdere keren, net iets anders, wordt uitgevonden. Door samen te werken en in te zetten op collectieve kennisontwikkeling ontstaat een beeld van de kennisbehoefte en de kennissgaten. De opgave die hieruit volgt is het delen, ontwikkelen en toepassen van kennis over omgevingsveiligheid door regionale en lokale overheden.

⁹ 1. Kwaliteitsborging bij de uitvoering van VTH-taken, Berenschot (oktober 2020)

6. Stimuleren informatie delen om tot wederkerigheid te komen.

Onderzoeksinstituten als het RIVM laten kennis op het gebied van omgevingsveiligheid stromen naar decentrale overheden. Omgekeerd zit er ook veel kennis en data bij gemeenten, omgevingsdiensten, veiligheidsregio's, GGD's en provincies. Toch blijft dit vaak zitten in hoofden van medewerkers of binnen een organisatie. De opgave voor de vernieuwde kennisinfrastructuur is kennis uit onderzoek en praktijk dicht bij elkaar brengen zodat nieuwe kennis beschikbaar komt voor de uitvoeringspraktijk.

7. Snel ontsluiten van kennis

De technologische ontwikkelingen vragen om snelle ontwikkeling, delen en toepassen van kennis. De kennisinfrastructuur moet deze snelheid faciliteren. Dit betekent tevens dat binnen de infrastructuur samengewerkt moet worden.

8. Bundelen van kennis

Binnen het domein omgevingsveiligheid zijn diverse initiatieven, platforms of netwerken actief waarbinnen actief kennis wordt gedeeld en soms ook wordt ontwikkeld. Voor het vergroten van de vindbaarheid en herkenbaarheid zou deze kennis gebundeld moeten worden zodat duidelijk is welke kennis relevant is voor de gebruiker.

9. Verbreden doelgroep

De doelgroep van de toekomstige kennisinfrastructuur bestaat uit gebruikers van omgevingsveiligheidskennis. Dit zijn naast specialisten ook bestuurders, ruimtelijke ordenaars, etc. De toekomstige infrastructuur moet het stromen van kennis naar al deze doelgroepen faciliteren.

3 Ingrediënten voor een toekomstbestendige kennisinfrastructuur

3.1 Behoefte in de uitvoeringspraktijk

De ontwikkelingen die op het domein omgevingsveiligheid afkomen vragen een toekomstbestendige kennisinfrastructuur. Deze kennisinfrastructuur zorgt voor kennis over omgevingsveiligheid die op maat kan aansluiten bij beleid en de uitvoeringspraktijk, waar nodig, in samenhang met nationaal beleid en doelstellingen. Met behulp van interviews en een bureaustudie is inzichtelijk gemaakt hoe de gewenste kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid erin 2030 uit ziet en waar deze aan moet voldoen.

In algemene zin kwam naar voren dat de gewenste kennisinfrastructuur in ieder geval een oplossing biedt voor de opgaven zoals deze in hoofdstuk 2 zijn geformuleerd en voldoet aan de randvoorwaarden genoemd in hoofdstuk 1.

3.2 Netwerk met schakelfuncties als uitgangspunt

Uit de interviews en de bureaustudie kwam nadrukkelijk naar voren dat de kennisinfrastructuur, om oplossingen te kunnen bieden aan de opgaven, verbindingen moet leggen voor het snel ontwikkelen en delen van kennis. Verbinding kunnen leggen tussen enerzijds sectorale kennis en anderzijds de maatschappelijke en integrale vraagstukken waarbinnen deze kennis moet worden toegepast werd hierbij vaak genoemd. Daarbij wordt onderkend dat de decentralisatie de urgentie vergroot om nationale kennis te kunnen delen en regionaal en lokaal te kunnen toepassen. Waar nodig in samenhang met nationaal beleid en doelstellingen. Tegelijkertijd kan er weer geleerd worden van deze lokale toepassing. Ook werd als eigenschap van de kennisinfrastructuur genoemd daar dit een netwerk moet zijn dat flexibel en fluïde is. De oplossing is een netwerk met schakelfuncties.

Een netwerk is een geschikte oplossing omdat op veel plekken kennis beschikbaar is. Het is een utopie om te veronderstellen dat kennis centraal ontwikkeld en gedeeld kan worden. Door de kennisinfrastructuur te beschouwen als een netwerk, wordt erkend dat kennis bij verschillende actoren aanwezig is. Het beschikbaar maken van deze kennis voor het gehele netwerk kan bijdragen aan het laten stromen van kennis. Dit vraagt een verantwoordelijkheid van alle actoren in het netwerk om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling en deling van kennis.

Met de schakelfuncties kan invulling gegeven worden aan het verbinden van kennis binnen het netwerk. Uit de interviews kwam naar voren dat de kennisinfrastructuur verbindingen zou moeten faciliteren tussen:

1. Nationaal, regionaal en lokaal

Kennis die nationaal ontwikkeld wordt moet de weg naar de regio vinden. Tegelijkertijd kunnen de vragen en de praktijkkennis in de regio's bijdragen aan het maken van keuzes welke kennis ontwikkeld moet worden. Daarbij kan niet elke organisatie alle kennis ontwikkelen die nodig is voor beleid en de praktijk. Hierin moeten keuzes gemaakt worden en de ontwikkelde kennis moet zijn weg vinden. De kennisinfrastructuur moet de verbindingen tussen nationaal, regionaal en lokaal kunnen leggen.

2. Theorie en praktijk

Met deze schakel wordt een verbinding gelegd tussen de theoretische kennisontwikkeling en de praktijk. Algemene kennis over het plaatsen van bijvoorbeeld een buurtbatterij is niet altijd direct toepasbaar, omdat de lokale situatie niet voldoet aan de theoretische uitgangspunten. Door kennis te laten stromen tussen theorie en praktijk, stroomt de theoretische kennis door naar de praktijk wat weer kan leiden tot nieuwe kennis, een theorie of onderzoek.

3. Sectoraal en integraal

Omgevingsveiligheid is één van de vele onderwerpen die een rol kan spelen bij maatschappelijke opgaven. Kennis over alle relevante onderwerpen samen stelt bestuurders, politici en ambtenaren in staat om bij het maken van beleid of in de praktijk afgewogen keuzes te maken. In de ruimtelijke ontwikkeling is omgevingsveiligheid al lang geen single issue meer. Schakelen tussen sectoraal en integraal houdt in dat

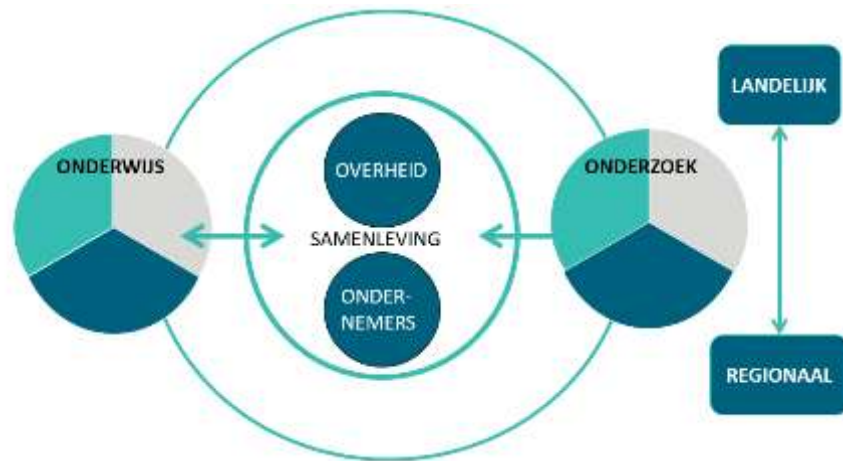
sectorale kennis gekoppeld kan worden aan integrale vraagstukken, maar ook dat integrale vraagstukken zoals bijvoorbeeld de energietransitie leiden tot sectorale kennisontwikkeling, -deling en -toepassing.

4. Monodisciplinair en transdisciplinair

Schakelen tussen monodisciplinair en transdisciplinair houdt in dat waar nodig of gewenst, collectief kennis wordt ontwikkeld, gedeeld en toegepast kan worden door een individuele organisatie. Tegelijkertijd zorgt deze schakel er ook voor dat individueel ontwikkelde kennis aan het collectief beschikbaar wordt gesteld. Een schakel tussen collectief en individueel faciliteert het snel delen van kennis, het individueel toepassen, maar ook het transdisciplinair ontwikkelen van kennis.

5. Overheid, ondernemers, onderwijs en onderzoeksinstituten

De toepassing van kennis in de regio wordt steeds belangrijker. Deze kennis kan beschikbaar worden gemaakt door algemene kennis te vertalen naar de regionaal en lokaal beleid en uitvoering. Tegelijkertijd kan deze kennis worden verkregen door praktijkkennis meer te delen. Bij regionale en lokale overheden is deze kennis aanwezig. Daarnaast ligt er nog een grotendeels onbenut gelaten kennispotentieel bij bedrijven en onderwijsinstellingen, waaronder lectoraten of leerstoelen. Het benutten van dit potentieel vergt meer samenwerking met onderwijs en bedrijven. Het verbinden van onderwijs, onderzoek, ondernemingen en overheid vergroot het potentieel om kennis te laten stromen. Kunnen schakelen tussen deze deelnemers aan de kennisinfrastructuur is daarmee essentieel.

Figuur 3.1: kennisontwikkeling en deling tussen onderwijs, onderzoek, overheid en ondernemers.

6. Beleid en uitvoering

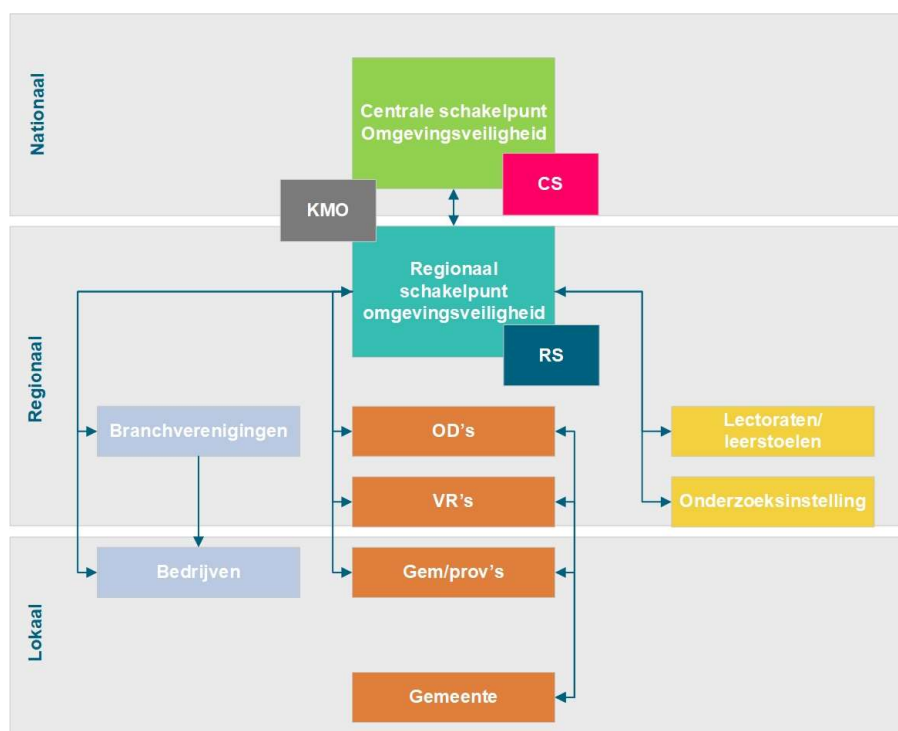
De Omgevingswet genereert een beleidscyclus die bestaat uit grofweg vier onderdelen met daarbij passende instrumenten: beleidsontwikkeling, beleidsdoorwerking, beleidsuitvoering en beleidsterugkoppeling. Binnen deze beleidscyclus en op verschillende bestuurlijke niveaus moet worden geschakeld. De koppeling tussen praktijk en beleidsvorming wordt steeds belangrijker. Lokaal is de praktijk veel vaker het uitgangspunt voor beleid dan het resultaat van beleid. Kennis over de praktijk is daarmee waardevol voor beleidsontwikkeling en daarmee een belangrijke schakel in de kennisinfrastructuur. Met deze schakel moet ook de verbinding gelegd kunnen worden tussen uitvoering en bestuurlijke besluitvorming.

7. Ad hoc en preventief

De kennisinfrastructuur moet zo ingericht zijn dat door het toepassen van de kenniscyclus, kennis continu wordt ontwikkeld, gedeeld en toegepast. Tegelijkertijd moet er ruimte zijn om ook kennis te ontwikkelen als er ad hoc een kennisbehoefte ontstaat. Dit kan ontstaan door een incident of nieuw ontwikkeld beleid.

4 Visie op de infrastructuur

In de figuur 4.1 is een schematische weergave gegeven van hoe schakelfuncties in de vorm van schakelpunten binnen een toekomstbestendige kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid eruit kunnen zien. In dit hoofdstuk is daarbij een concrete invulling uitwerking gegeven van hoe deze schakelpunten vormgegeven kunnen worden. Dit is met name bedoeld als illustratie. Bij de uitwerking van deze visie zal specifiek gekeken moeten worden hoe invulling aan de schakelpunten wordt gegeven. Zeker gezien in vergelijkbare trajecten domeinen overkoepelend werken en invulling geven aan een kennisinfrastructuur. Flexibiliteit bij de uitwerking van de infrastructuur is daarom nodig.¹⁰ Dat betekent bijvoorbeeld dat het aantal schakelpunten niet vast ligt. Ook hoe de kennisinfrastructuur zich verhoudt tot de onderdelen van de huidige kennisinfrastructuur is geen onderdeel van het advies. Dit wordt na vaststelling van de visie verder uitgewerkt.

Figuur 4.1: schematische weergave schakelpunten als onderdeel van de kennisinfrastructuur

In figuur 4.1 is een schematische weergave gegeven van de kennisinfrastructuur. Gezien de noodzakelijke koppeling en samenhang tussen nationaal beleid, de doelstelling én de regionale en lokale beleidsvorming en uitvoeringspraktijk, is gekozen voor een gelaagde opbouw van de kennisinfrastructuur. Deze bestaat uit een centraal schakelpunt, regionale schakelpunten, tussenschakels en de lokale bevoegde gezagen.

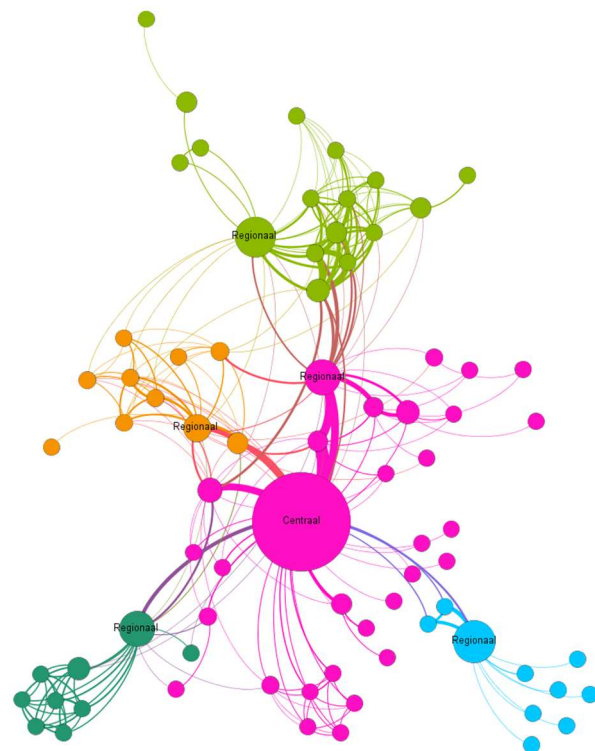
De nadruk ligt in deze figuur op het vormgeven van de schakelfuncties. Hierbij is gekozen voor het inrichten van een centraal schakelpunt en daarnaast regionale schakelpunten. Deze regionale schakelpunten vormen een belangrijke schakel in het laten stromen van regionale kennis door vanuit bestaande netwerken verbindingen te leggen en kennisarticulatie, -ontwikkeling en -deling te stimuleren. De figuur geeft inzicht in de verbindingen die vanuit het schakelpunt gelegd zouden kunnen worden. De informele netwerkstructuur is in deze figuur niet weergegeven, maar maakt wel degelijk een essentieel onderdeel uit van de totale kennisinfrastructuur.

¹⁰ Vanuit het Veluweberaad is het belang van een brede kennisinfrastructuur onderkend en wordt er ingezet op het inrichten van schakelpunten met kennismakelaars. Deze structuur is er echter nog niet en er ligt geen bestuurlijke opdracht om die in te richten. Ondertussen worden rondom thema's kenniscommunities ingericht. Tegelijkertijd zien we ook dat de Staatssecretaris van IenW heeft toegezegd de regie te nemen op de verschillende initiatieven die lopen gericht op de kennis- en leerbehoefte van alle overheden.

In figuur 4.2 zijn de schakelpunten als onderdeel van regionale netwerken weergegeven. Elke regio heeft in de figuur een eigen kleur. De bolletjes met Centraal of regionaal stellen de schakelpunten voor. De overige bolletjes zijn stakeholders binnen het netwerk. Uit de figuur volgt dat het centrale schakelpunt in verbindingen met de andere schakelpunten en stakeholders binnen het netwerk. Daarnaast hebben de regionale schakelpunten een spin-in-het-webfunctie. Ze leggen verbindingen met overheden, bedrijven, onderwijsinstellingen en onderzoeksinstituten binnen het regionale netwerk.

De kennisinfrastructuur is gebaseerd op schakelpunten waarmee we invulling geven aan de elementen:

- Nationaal – regionaal – lokaal: met de schakelpunten worden verbindingen gelegd tussen nationaal, regionaal en lokaal. De tussenschakels (omgevingsdiensten, veiligheidsregio's) dragen bij aan de verbindingen met individuele lokale bevoegde gezagen.
- Beleid – uitvoering: De inrichting van schakelpunten draagt bij aan het beschikbaar krijgen van kennis over de uitvoering voor beleid en andersom.
- Theorie – praktijk: vanuit de schakelpunten worden verbindingen gelegd met overheden, bedrijven, onderzoeksinstituten en onderwijsinstellingen, waarmee deze kennis breder gedeeld en ontwikkeld kan worden. Tegelijkertijd kan elk regionaal schakelpunt een eigen expertisegebied hebben waar koppeling tussen theorie en praktijk wordt geborgd.
- Integraal – sectoraal: het centrale schakelpunt legt verbindingen met andere domeinen en integrale structuren.
- Monodisciplinair – transdisciplinair: Via het centrale schakelpunt worden verbindingen gelegd die partijen kunnen gebruiken om samen met andere disciplines kennis te ontwikkelen.

Figuur 4.2: schematische weergave schakelpunten als onderdeel van (regionale) netwerken

De schakelpunten werken met kennisagenda's. Hierin ligt de nadruk op de gehele kenniscyclus (zie figuur B1 in Bijlage 1) van vraagarticulatie, kennisontwikkeling, kennisdeling en toepassing in beleid en de praktijk. De kennisagenda's en onderlinge afstemming hierin tussen de verschillende schakelpunten draagt bij aan structurele kennisopbouw, borging van kennis en het ontstaan van een kenniscultuur. Met de kennisagenda's wordt invulling gegeven aan een meer continue opbouw van kennis.

4.1 Centraal schakelpunt omgevingsveiligheid

Dit schakelpunt heeft een regiefunctie op het gebied van de kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid. Vanuit dit schakelpunt worden verbindingen gelegd binnen het domein omgevingsveiligheid zodat inzicht ontstaat in de vraagbehoefte, kennishiaten, kennisontwikkeling en de belangrijkste trends en ontwikkelingen. Vanuit de regiefunctie heeft het centrale schakelpunt een stimulerende, aanjagende en faciliterende rol bij de kennisopbouw en kennisdeling op het gebied van omgevingsveiligheid. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de regionale schakelpunten.

Tegelijkertijd worden vanuit dit schakelpunt de verbindingen met andere sectorale kennisinfrastructuren gelegd en met een overkoepelende infrastructuur. Vanuit deze rol zorgt het schakelpunt dat vanuit het domein omgevingsveiligheid de verbinding wordt gelegd met thema's zoals circulaire economie of de energietransitie.

4.1.1 Kennismakelaar: centraal schakelpunt omgevingsveiligheid

Het centrale schakelpunt bestaat uit een kennismakelaar als centraal schakelpunt omgevingsveiligheid en enkele ondersteunende medewerkers. Het belangrijkste sturingsinstrument voor de kennismakelaar is de kennisagenda omgevingsveiligheid. Hierin staan de belangrijkste activiteiten die de komende periode (bijvoorbeeld per jaar en per vier jaar) worden uitgevoerd om de kennis te laten stromen. De kennisagenda

omgevingsveiligheid komt tot stand in samenwerking met de regionale kennismakelaars en wordt vastgesteld door de centrale stuurgroep.

De kennismakelaar centraal schakelpunt is verantwoordelijk voor:

- Verbindingen leggen met andere sectorale netwerken;
- Verbindingen leggen met andere integrale thematische kennisnetwerken;
- Opstellen van een kennisagenda omgevingsveiligheid;
- Borgen van kwaliteit, inhoud en proceskennis;
- Verbinding leggen met regionale kennismakelaars en andere relevante partijen binnen het domein omgevingsveiligheid om inzicht te krijgen in de belangrijkste ontwikkelingen, trends, kennisvragen en kennishiaten;
- De uitvoering van de kennisagenda omgevingsveiligheid;
- Voorzitten van het kennismakelaarsoverleg;
- Bewaken verbinding nationaal, regionaal en lokaal;
- Bewaken verbinding beleid en uitvoering;
- Beheer van een centraal kennisloket omgevingsveiligheid;
- Monitoring van doelen kennisinfrastructuur.

4.1.2 Kennismakelaarsoverleg (KMO)

In het KMO zitten de kennismakelaars van de regionale schakelpunten en de kennismakelaar van het centrale schakelpunt. Gezamenlijk bewaken ze de integraliteit en de voortgang van de kennisagenda en constateren ze trends, ontwikkelingen, kennisbehoeften en kennishiaten en acteren hierop.

4.1.3 Centrale stuurgroep (CS)

De CS stelt de kennisagenda van het centrale schakelpunt vast en de kennisagenda's van de regionale schakelpunten voor zover deze betrekking hebben op de expertisegebieden. Daarnaast geeft de CS advies op het algemene deel van de kennisagenda's van de regionale schakelpunten vanuit het oogpunt van integraliteit.

De CS bestaat uit circa acht vertegenwoordigers van het Rijk, decentrale overheden (gemeenten, provincies, omgevingsdiensten, veiligheidsregio's), onderzoeksinstellingen, onderwijsinstellingen en een betrokkene van de landelijke regio op kennisinfrastructuur (leefomgeving).

4.1.4 Kennisloket omgevingsveiligheid

Eén centraal punt in een vorm van een website waar kennis beschikbaar is over omgevingsveiligheid in de brede zin, waar vragen gesteld kunnen worden, waar de kennisagenda's te vinden zijn en waar contactgegevens zijn opgenomen van de schakelpunten. De website moet laagdrempelig zijn voor het delen van kennis door verschillende partijen. Uiteindelijk blijft de auteur van de informatie verantwoordelijk voor de kwaliteit van de informatie, waarbij vanuit de expertise-schakelpunten een actueel overzicht wordt bijgehouden van actuele informatie op het expertisegebied. Afhankelijk van de gebruikerswensen kunnen andere functies worden toegevoegd aan de website.

4.2 Regionale schakelpunten

Het regionale schakelpunt heeft een belangrijke functie in het aanjagen, stimuleren en faciliteren van kennisontwikkeling en kennisdeling vanuit zichtbaarheid en nabij het regionale netwerk zodat vraagarticulatie wordt gestimuleerd en directe toegang tot (praktijk)kennis ontstaat. Hiervoor worden vanuit het kennispunt verbindingen gelegd met alle relevante partijen in de regio, de andere regionale schakelpunten en het centrale schakelpunt omgevingsveiligheid. Tegelijkertijd is het regionale netwerk rondom het schakelpunt een belangrijke succesfactor in het laten stromen van kennis. Het uitgangspunt van de regionale schakelpunten is dat ze behoefte gedreven werken. Dat betekent dat de schakelpunten kennisontwikkeling en -deling moet stimuleren passend bij de regionale behoeften. De nadruk ligt dus bij het stimuleren van de lokale en regionale vraagarticulatie en kennisontwikkeling en -deling. Daarnaast kan elke regio zijn eigen expertisegebied hebben.

4.2.1 Regionale expertise

Maatschappelijke ontwikkelingen, nieuwe technologie, maar ook het borgen van bestaande kennis over omgevingsveiligheid kunnen aanleiding zijn om rondom een thema kennis te ontwikkelen en te delen. Niet elke regio heeft dezelfde kennisbehoefte en kennisvraag. Daarnaast is het niet efficiënt als elke regio het wiel opnieuw uitvindt. Daarom kan een schakelpunt ook een eigen expertisegebied hebben van waaruit kennisontwikkeling wordt gestimuleerd, aangejaagd en gefaciliteerd. Uit de gesprekken komt naar voren dat een ambassadeur zowel bestuurlijk als organisatorisch hierin een rol kan spelen om de kennisontwikkeling aan te jagen. Denk aan bekende personen in het veld die als ambassadeurs niet alleen de bredere context kunnen uitdragen, maar ook specifieke ervaringen kunnen delen op regionale en lokale schaal.

Een regionaal schakel betreft het netwerk bij het ontwikkelen en delen van kennis. Bedrijven, onderzoeksinstellingen, hogescholen en universiteiten zijn belangrijke partners bij het ontwikkelen van specifieke kennis. De regionale schakelpunten worden gestimuleerd deze specifieke kennis te delen met andere regio's. Een kennisexpertise-agenda kan gebruikt worden om de kennishiaten en -behoefte te verkennen, kennis te ontwikkelen en te delen. Voorbeelden van mogelijke expertisegebieden zijn:

- Plaatsgebonden risicocontouren, berekeningswijzen;
- Verantwoording risico's en de instrumenten Omgevingswet;
- Nieuwe technologische ontwikkelingen en nieuwe stoffen.

4.2.2 Kennismakelaar regionaal schakelpunt omgevingsveiligheid, verantwoordelijkheden

Het belangrijkste sturingsinstrument voor de kennismakelaar is de regionale kennisagenda omgevingsveiligheid. Hierin staan de belangrijkste activiteiten die de komende periode (bijvoorbeeld per jaar en per vier jaar) worden uitgevoerd om de kennis te laten stromen. De regionale kennisagenda komt tot stand in samenwerking met het regionale netwerk om het schakelpunt en in afstemming met de andere regionale kennismakelaars en de centrale kennismakelaar. De kennisagenda wordt vastgesteld door de regionale stuurgroep.

De kennismakelaar is verantwoordelijk voor:

- Verbindingen leggen met relevante partners in de regio en het verbinden en versterken van regionale netwerken;
- Verbinding leggen met andere regionale kennismakelaar en de kennismakelaar centraal kennispunt omgevingsveiligheid;
- Het opstellen en uitvoeren van een regionale kennisagenda;
- Kennisontwikkeling en -deling stimuleren op het expertisegebied;
- Kennisontwikkeling en -deling in de regio stimuleren, aanjagen en faciliteren.

4.2.3 Samenwerking met omgevingsdiensten, veiligheidsregio's, gemeenten en provincies

De kennismakelaar brengt het regionale netwerk in kaart en legt verbindingen met omgevingsdiensten, veiligheidsregio's, gemeenten en provincies om kennisbehoeften op te halen en kennisontwikkeling en kennisdeling te stimuleren.

4.2.4 Samenwerking met bedrijven en onderwijsinstellingen

Bij bedrijven en onderwijsinstellingen is waardevolle kennis aanwezig. Door bedrijven, kennisinstituten, hogescholen en universiteiten te betrekken die gespecialiseerd zijn in een bepaald onderwerp, wordt direct kennis binnen het netwerk gehaald. De kennismakelaar legt daarom verbindingen met deze partijen om zicht te hebben waar welke kennis beschikbaar is en hoe deze partij aan het netwerk kan worden verbonden om de kennis voor het netwerk beschikbaar te laten zijn.

4.2.5 Verbinding met lokaal beleid en uitvoering

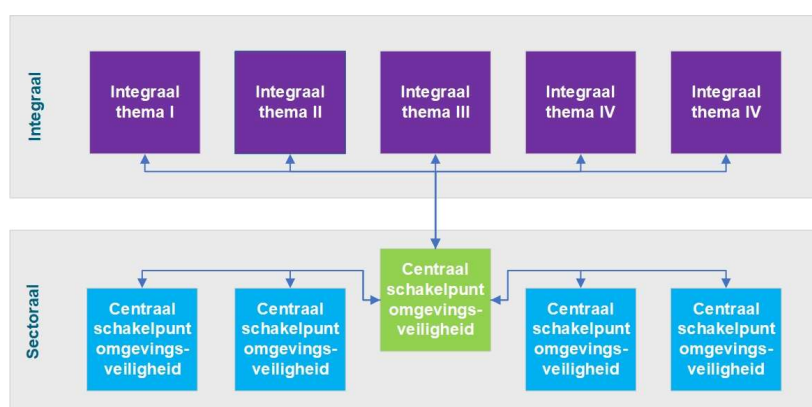
De regionale schakelpunten staan op enige afstand van de lokale toepassing van kennis voor beleid of uitvoering. Regionale netwerken zijn belangrijk om kennis te kunnen laten stromen naar decentrale overheden. Veiligheidsregio's en de omgevingsdiensten zijn vanuit hun taakuitvoering een belangrijke verbindende schakel in het netwerk. Dit doen zij enerzijds in hun eigen taakuitvoering en anderzijds hebben zij een taak om gemeenten en provincies te adviseren, waarmee verbindingen gelegd kunnen worden tussen lokaal beleid en uitvoering.

4.2.6 Regionale stuurgroep (RS)

De RS stelt de regionale kennisagenda die door de regionale kennismakelaar is opgesteld vast. De RS bestaat uit vijf vertegenwoordigers van het decentrale overheden eventueel aangevuld met onderzoekinstellingen, onderwijsinstellingen die regionaal bij de kennisontwikkeling of het betreffende expertisegebied betrokken zijn.

4.3 Verbinding met andere domeinen en andere infrastructuren

Een toekomstbestendige kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid is een kennisinfrastructuur die voldoet aan de kenmerken die in de vorige hoofdstukken zijn beschreven. Dit betekent in ieder geval dat de kennisinfrastructuur onderdeel uitmaakt van een bredere kennisinfrastructuur, deze daarin is ingebed of daarbij kan aansluiten voor zover deze nog in ontwikkeling is. De figuur 4.3 hieronder geeft aan hoe dit er schematisch uitziet. Het groene blok geeft hierin de gehele kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid weer, zoals deze hierboven is beschreven, waarbij het centrale schakelpunt omgevingsveiligheid het aanspreekpunt voor anderen is.

Figuur 4.3: schematische weergave infrastructuur omgevingsveiligheid i.r.t andere domeinen en integrale kenniscommunities

AANTAL REGIONALE SCHAKELPUNTEN

De regionale schakelpunten nemen een belangrijke positie in binnen de kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid. Ze zijn essentieel om de kennis daadwerkelijk te kunnen laten stromen. Vanuit het doel van deze schakelpunten is het belangrijk dat de regio's voldoende formatieve omvang hebben en dat er tegelijkertijd verbinding gelegd kan worden tussen nationale en lokale kennisvragen en behoeften. In aansluiting bij de GGD's en veiligheidsregio's lijkt een structuur waarbij met circa vijf of zes schakelpunten wordt gewerkt, het meest geschikt en dat daarmee binnen deze regionale schakelpunten de aansluiting wordt geborgd met de veiligheidsregio's en omgevingsdiensten die binnen dit gebied liggen. Bovenregionale indelingen zien we ook in het MIRT, dat buiten de Noordzee vijf gebieden kent of bij de BRZO-omgevingsdiensten. De indelingen tussen de zes BRZO-omgevingsdiensten, het MIRT en de districtsindeling van de veiligheidsregio's is in hoofdlijnen gelijk. Het ligt voor de hand om aansluiting te zoeken bij één van deze indelingen. Tegelijkertijd is het belangrijk dat de indeling past bij de bestaande lokale en regionale netwerken.

In paragraaf 4.1 zijn de verschillende elementen waaruit deze structuur bestaat schematische weergegeven en toegelicht. Dit is een weergave waarbij alle elementen slechts één maal zijn weergegeven. De daadwerkelijke structuur bestaat uit vijf of zes schakelpunten en vele bevoegde gezagen. In figuur op de volgende pagina is een vereenvoudigde weergave gegeven van de gehele kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid.

4.4 Doelgroepen

Kennis over omgevingsveiligheid beperkt zich niet tot het overheidsdomein. Bedrijven en onderwijsinstellingen beschikken over kennis en informatie die bij kan dragen aan de algemene kennisontwikkeling binnen het domein omgevingsveiligheid. De kennisinfrastructuur is daarom een open ingerichte structuur waar bedrijven en onderwijsinstellingen, net als overheden kennis kunnen vinden en kunnen delen. Met de schakelpunten wordt ingezet op het breed betrekken van al deze doelgroepen en benutten van het kennispotentieel dat bij al deze doelgroepen aanwezig is.

4.5 Financiering

De geschetste kennisinfrastructuur vraagt een investering. Deze investering bestaat in ieder geval uit:

- Het opzetten van de vernieuwde structuur;
- Schakelpunten, waarin elk schakelpunt bestaat uit een kennismakelaar en ondersteunende kennisorganisatie. Deze ondersteunende kennisorganisatie kan gedeeltelijke centraal georganiseerd worden. De benodigde inzet bestaat uit 1 fte per kennispunt voor de kennismakelaar en circa 3 fte voor ondersteunende taken voor alle schakelpunten;
- Kennisontwikkeling in de vorm van onderzoeken, pilots (met focus op innovaties in omgevingsveiligheidsbeleid), monitoring, best practices, etc. Deels valt dit binnen het reguliere werk. Voor het overige deel zal financiering nodig zijn. Budgetten hiervoor zullen bij de schakelpunten beschikbaar moeten zijn;
- Kennisdeling in de vorm van een digitaal open platform eventueel aangevuld met andere vormen van kennisdelen, digitaal en/of fysiek.

De investering van deze kennisinfrastructuur is afhankelijk van keuzes die worden gemaakt. Bijvoorbeeld over het aantal regionale schakelpunten, de mate waarin binnen de schakelpunten kennis wordt ontwikkeld en de vormgeving van de kennisdeling.

De urgentie voor structureel delen en ontwikkelen van kennis is met de decentralisatie nog groter geworden. Kennis moet toepasbaar gemaakt worden voor lokale toepassing bij beleid en uitvoering. Daarbij is afstemming nodig tussen nationale doelen en de lokale uitvoering. Hierin ligt een gedeelde verantwoordelijkheid bij het Rijk en de decentrale overheden. Het Rijk heeft een beleids- en systeemverantwoordelijkheid. Decentrale overheden hebben een verantwoordelijkheid vanuit hun taakverantwoordelijkheid.

De huidige kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid is grotendeels ingericht op de centrale sturing vanuit het Rijk. Berenschot¹¹ constateert dat decentrale overheden en uitvoeringsorganen niet de budgetten beschikbaar hebben voor kennisontwikkeling. Ook de Raad voor Openbaar bestuur¹² constateert dat er bij decentrale overheden nog niet overal sprake is van een kenniscultuur waarbij kennis structureel ontwikkeld en beheerd wordt. Het risico bestaat dat als er geen 'kennisvangnet' gecreëerd wordt in de overgangsfase van centraal naar decentraal onder de Omgevingswet, er kennis verloren gaat en er kennishiaten ontstaan.

Vanuit de stelselverantwoordelijkheid zou het daarmee voor de hand liggen dat het Rijk de opzet van de nieuwe kennisinfrastructuur bekostigt, inclusief de schakelpunten. Daarnaast zou vanuit het Rijk een budget beschikbaar moeten zijn voor kennisontwikkeling gericht op maatschappelijke vraagstukken in relatie tot omgevingsveiligheid die regionaal worden belegd.

¹¹ Kwaliteitsborging bij de uitvoering van VTH-taken, Berenschot (oktober 2020)

¹² Signalement Kennis Delen, Raad voor het openbaar bestuur (maart 2020)

Decentrale overheden en uitvoeringsorganisaties hebben ook een verantwoordelijkheid. In de eerste plaats in het structureel delen van kennis uit de praktijk volgend uit casussen, pilots, etc. en het delen van de monitoringsresultaten. Gedeeltelijk ligt de financiering van deze activiteiten in de reguliere taakuitvoering. Daarnaast moeten decentrale overheden structureel budget beschikbaar stellen om richting de toekomst kennisontwikkeling te doen. Deze investering zal voor elke organisatie anders zijn doordat de opgave en ambities verschillen, maar zal in ieder geval moeten bestaan uit het extra beschikbaar stellen van tijd voor medewerkers om kennis te delen en kennis op te bouwen. Met de voorgestelde kennisinfrastructuur kan door samenwerking met onderwijsinstellingen en bedrijven ook kennis beschikbaar komen waarvoor geen aanvullende investering nodig is.

5 Aanbevelingen

In hoofdstuk vier zijn de contouren geschetst van een toekomstbestendige kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid. Om deze infrastructuur te kunnen realiseren hebben wij de volgende aanbevelingen:

1. Definieer het begrip omgevingsveiligheid

Bij het opstellen van deze visie kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid hebben wij gesprekken gevoerd met verschillende mensen werkzaam binnen en buiten het domein omgevingsveiligheid. Wat opviel is dat er geen eenduidig beeld is bij wat omgevingsveiligheid is. De beelden varieerden van omgevingsveiligheid dat gelijkstaat aan externe veiligheid tot omgevingsveiligheid dat gaat over alle risico's in de leefomgeving. Infectieziekten en de impact hierop op de leefomgeving horen in dat geval er ook bij.

Een eenduidige definitie van omgevingsveiligheid is niet beschikbaar. Bij de verdere inrichting van de kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid zou het goed zijn om tot een afbakening te komen van het scope van de kennisinfrastructuur omdat dit enerzijds invloed heeft op welke kennis er ontwikkeld en geborgd moet worden. Anderzijds zien we dat hoe breder omgevingsveiligheid wordt geïnterpreteerd, hoe meer raakvlakken er ontstaan met andere domeinen, zoals water, bodem, afval. Dit vraagt meer afstemming en interactie met andere domeinen.

Wij adviseren de scope van de kennisinfrastructuur te beperken tot het begrip omgevingsveiligheid en dit begrip pragmatisch in te vullen als externe veiligheid en risicobeheersing samen.

In figuur 5.1 is het begrip is schematisch de scope van de kennisinfrastructuur weergegeven met het begrip omgevingsveiligheid dat bestaat uit risicobeheersing en externe veiligheid. Omgevingsveiligheid maakt deel uit van het bredere begrip gezonde en veilige leefomgeving.

Figuur 5.1: schematische weergave omgevingsveiligheid als scope van de kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid

2. Richt schakelpunten in en werk deze verder uit

Met deze visie wordt een toekomstige kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid voorgesteld die gebaseerd is op een netwerk met schakelpunten en daarmee aansluit bij de richting van het Veluweberaad¹³. Met deze schakelpunten wordt er verbinding gelegd, met kennisagenda's en aandacht voor de kenniscyclus, tussen:

- Nationaal – regionaal – lokaal;
- Beleid – uitvoering;
- Theorie – praktijk;
- Integraal – sectoraal;
- Monodisciplinair – transdisciplinair.

Schakelpunten kunnen bijdragen aan het leggen van verbindingen tussen de verschillende stakeholders op nationaal, regionaal en lokaal niveau. En schakelpunten kunnen een bijdrage leveren aan het verbinden van de kennisvragen en behoeften. Met het instellen en bemensen van een centraal en meerdere regionale schakelpunten kan regionale vraagarticulatie, onderlinge kennisdeling, het in samenhang beschikbaar maken en benutten van nationale en regionale kennis, worden bevorderd. Hiermee wordt het mogelijk individuele casuïstiek op te schalen en te ontsluiten naar breder toepasbare kennis. En daardoor wordt voorkomen dat elke kennisvraag van een overheid individueel beantwoord moet worden.

In deze visie is een illustratie gegeven van de rollen en taken van de verschillende kennispunten. Een verdere uitwerking en detaillering is nodig om daadwerkelijk te kunnen werken met deze schakelpunten. Dit vraagt keuzes over het aantal schakelpunten, de geografische afbakening van de regionale schakelpunten,

¹³ Verslag vierde Veluweberaad, Veluweberaad (29 januari 2020)

afspraken over de financieringen van de verschillende partijen, enz. Een eerste stap op weg naar het inrichten van een kennisinfrastructuur met schakelpunten is het opstellen van een uitvoeringsagenda toekomstbestendige kennisinfrastructuur.

Wij roepen VNG, IPO en het IenW op om de kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid in te richten met schakelpunten en keuzes te maken voor de verdere uitwerking.

3. Onderzoek invulling tussenschakels met omgevingsdiensten en veiligheidsregio's

De kennisinfrastructuur is heel bewust opgezet met schakels om kennis schaalbaar en deelbaar te maken. Hierbij is aangesloten bij andere structuren waar dit ook al wordt gedaan zoals bij de GGD, veiligheidsregio's en in zekere zin ook bij de BRZO-regio's. Met schakels wordt in de voorgestelde kennisinfrastructuur de kennisbehoeften inzichtelijk gemaakt, kennisontwikkeld en gedeeld. Met één centraal schakelpunt en vijf of zes regionale schakelpunten kan hiermee een belangrijke stap worden gezet. De regionale schakelpunten moeten aansluiten bij en deel gaan uitmaken van al bestaande regionale netwerken en verbindingen leggen om de netwerken te versterken. De omgevingsdiensten en veiligheidsregio's ontwikkelen en delen vanuit hun taakuitvoering kennis. Vanuit deze plaats in het netwerk zouden de veiligheidsregio's en omgevingsdiensten een (tussen)schakel kunnen vormen tussen het regionale schakelpunt en gemeenten, provincies en andere partijen.

Wij roepen op om te onderzoeken of regionale netwerken en kennisontwikkeling en – deling kan worden versterkt als omgevingsdiensten en veiligheidsregio's als een tussenschakel in de kennisinfrastructuur zouden gaan fungeren.

4. Zorg voor structurele onderzoeksruimte gericht op de decentraal beleid en uitvoering

Het IFV is gericht op kennisontwikkeling en -deling op het gebied van incident- en rampenbestrijding en heeft hier ook structurele budgetten voor waarmee in samenwerking met de lectoraten kennis kan worden ontwikkeld. Voor de overige aspecten van omgevingsveiligheid is geen vergelijkbare constructie beschikbaar. Tegelijkertijd wordt het belang om kennis te ontwikkelen gericht op de decentrale uitvoeringspraktijk belangrijker. De schakelpunten krijgen hun eigen expertise. Het is belangrijk dat deze schakelpunten gebruik kunnen maken van onderzoekscapaciteit bijvoorbeeld bij het RIVM of een (nieuw) lectoraat.

Wij bevelen daarom aan om te onderzoeken hoe deze onderzoekscapaciteit binnen de kennisinfrastructuur geborgd kan worden.

5. Creëer één digitaal loket voor omgevingsveiligheid

De kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid heeft er baat bij als er één digitale ingang is waar alle kennis en informatie ontsloten kan worden. Hierbij kan gedacht worden aan een platform in de vorm van een website. Uit de gevoerde gesprekken kwamen een aantal elementen waaraan de website moet voldoen:

- Alle aspecten op het gebied van omgevingsveiligheid worden via de website ontsloten;
- Platform biedt de mogelijkheid om kennis te delen;
- Platform geeft inzicht geven in de laatste ontwikkelingen, pilots, best practices, etc.;
- Platform geeft informatie die aansluit bij de verschillende doelgroepen.

Op dit moment zijn er meerdere websites waar informatie gevonden kan worden over omgevingsveiligheid, waaronder de websites van Relevant, InfoMil, het RIVM, het kennisplein van het IFV, etc. Geen van deze websites voldoet aan alle genoemde elementen. De website www.relevant.nl is algemeen bekend binnen het domein omgevingsveiligheid.

Wij roepen het IPO op om, gezien de naamsbekendheid van www.relevant.nl, te onderzoeken of deze website of een andere website uitgebreid en aangepast kan worden zodat het voldoet aan de genoemde elementen.

6. Maak bestuurlijke afspraken over het delen van kennis

Vanuit de taakverantwoordelijkheid hebben de decentrale overheden een verantwoordelijkheid in kennisopbouw en -behoud. Uit het rapport Berenschot¹⁴ wordt duidelijk dat er tal van nieuwe taken op het stelsel afkomen en er uit de uitvoeringspraktijk tal van lessen zijn te trekken die niet alleen relevant zijn voor de individuele organisaties, maar waar ook op regionaal, provinciaal of landelijk niveau van geleerd kan worden. Leren uit de praktijk op basis van pilots en monitoring kan daarbij een belangrijke basis zijn voor kennisontwikkeling gericht op de lokale en regionale uitvoeringspraktijk en beleidsontwikkeling. Tegelijkertijd blijkt uit het rapport Berenschot dat de omgevingsdiensten, waar een belangrijk deel van de kennis en kunde voor de uitvoering belegd is, niet de budgetten hebben die noodzakelijk zijn voor het verspreiden van de inzichten die in de praktijk zijn opgedaan. Ook geeft het Berenschot-rapport aan dat het debat hierover niet makkelijk zal zijn.

Het ontbreken van budgetten voor kennisopbouw en kennisdeling op decentraal niveau, is daarmee een risico op weg naar een toekomstbestendige infrastructuur. Het gesprek hierover zal niet alleen op het niveau van de kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid moeten worden gevoerd, maar breder op landelijk niveau. Wij roepen IPO, VNG en IenW op om dit gesprek in bredere context te voeren en niet alleen gericht op omgevingsveiligheid.

Ondertussen kunnen er stappen gezet worden die bij kunnen dragen aan structurele kennisopbouw en kennisdeling op lokaal en regionaal niveau door bestuurlijke afspraken te maken over het delen van informatie en kennis. Bijvoorbeeld afspraken over monitoring van omgevingsveiligheid(sbeleid) en het delen van de resultaten uit pilots. De regionale schakelpunten kunnen een rol spelen bij het analyseren van monitoringsresultaten en het abstraheren van casus specifieke leerervaring naar lessen die breder toegepast kunnen worden.

7. Borg kennisontwikkeling bij decentrale overheden in bestuurlijke afspraken

De kennisinfrastructuur is ingericht om het ontwikkelen en delen van kennis te stimuleren en te faciliteren. Hierbij ligt ook een verantwoordelijkheid bij de verschillende organisaties. Voor decentrale overheden neemt de urgentie toe om kennis te ontwikkelen, te behouden en te delen. Bij een aantal grote gemeenten is er voldoende oog voor de noodzaak van kennisontwikkeling door een grotere dynamiek. Daarnaast zijn daar ook middelen beschikbaar om dit te doen. Maar niet elke gemeente heeft deze mogelijkheid. De kennisinfrastructuur moet stimuleren dat deze kleinere gemeenten enerzijds gebruik kunnen maken van de kennis die door anderen wordt ontwikkeld. Ook zullen zij hier zelf op moeten gaan inzetten als onderdeel van een groter collectief, bijvoorbeeld regionale schaal. Om de lokale kennisontwikkeling te borgen is een duidelijk bestuurlijk signaal nodig in de vorm van een bestuurlijke opdracht.

Om dit signaal uit te zenden kunnen IPO, VNG en IenW bestuurlijke ambassadeurs inzetten. Ambassadeurs die niet alleen de bredere context kunnen uitdragen, maar ook ervaringen kunnen delen op regionale en lokale schaal. Denk bijvoorbeeld aan bekende bestuurders die het belang van een toekomstbestendige infrastructuur kunnen benadrukken.

8. Stimuleer kennisdeling binnen de kennisinfrastructuur

De kennisinfrastructuur is ingericht op het ontwikkelen en delen van kennis. Hier ligt ook op de korte en middellange termijn de urgentie om kennis beschikbaar te krijgen die aansluit bij beleid en uitvoering op regionaal en lokaal niveau. Tegelijkertijd is het belangrijk om een kenniscultuur te ontwikkelen waarbij het vanzelfsprekend is om op regionaal en lokaal niveau kennis te ontwikkelen, te delen en actuele kennis ook toe te passen.

Een eerste stap hierin is het bewustzijn bij alle organisaties in de kennisinfrastructuur vergroten dat kennis die is opgedaan in pilots of casussen voor anderen interessant kan zijn. Ook informatie die is verkregen uit het monitoren van het omgevingsveiligheidsbeleid is interessant voor andere organisaties. Het moet vanzelfsprekend worden dat deze kennis met het netwerk wordt gedeeld. De schakelpunten kunnen waar

¹⁴ Kwaliteitsborging bij de uitvoering van VTH-taken, Berenschot (oktober 2020)

nodig een rol spelen in het schaalbaar maken van de kennis en informatie voor andere organisaties en het delen en actueel houden van deze kennis via een digitaal portaal.

Onze aanbeveling is om bij de verdere uitwerking van een toekomstbestendige kennisinfrastructuur aandacht te vragen voor het stimuleren van organisaties om kennis te delen. En daarnaast actuele kennis te gebruiken en daarbij te verkennen welke instrumenten hiervoor ingezet kunnen worden.

9. Wees flexibel bij de inrichting van de structuur om aan te kunnen sluiten bij landelijke structuren die er al zijn of in ontwikkeling zijn

Aansluiten en in verbinding staan met andere (algemene) kennisinfrastructuren en domeinen is een belangrijk uitgangspunt voor de kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid. De opzet van de toekomstbestendige infrastructuur met daarin het centrale schakelpunt omgevingsveiligheid is gericht op het leggen van verbindingen met deze andere structuren en domeinen. Tegelijkertijd hebben we moeten constateren dat er nog geen kant-en-klare structuur ligt waar vanuit het centrale schakelpunt op aangehaakt kan worden. Vanuit het Veluweberaad is het belang van een brede kennisinfrastructuur onderkend en wordt er ingezet op het inrichten van schakelpunten met kennismakelaars. Deze structuur is er echter nog niet en er ligt geen bestuurlijke opdracht om die in te richten. Ondertussen worden rondom thema's kenniscommunities ingericht.¹⁵ Tegelijkertijd heeft de Staatssecretaris van IenW toegezegd de regie te nemen op de verschillende initiatieven die lopen gericht op de kennis- en leerbehoefte van alle overheden. Kortom er lopen verschillende initiatieven. Bij het inrichten van de kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid moet het uitgangspunt zijn om aan te kunnen sluiten bij de genoemde initiatieven.

10. Maak afspraken met het Rijk over de financiering vanuit hun stelselverantwoordelijkheid

Financiering is een belangrijke randvoorwaarde om de stap te kunnen zetten naar een toekomstbestendig kennisinfrastructuur. In de toekomstige kennisinfrastructuur ontstaat meer behoefte aan nationale kennis die aansluit bij de kennisbehoefte van regionale en lokale overheden. Hierbij zal een kanteling ontstaan waarbij decentrale overheden een grotere verantwoordelijkheid krijgen in het ontwikkelen, delen en toepassen van actuele kennis. Tegelijkertijd zijn decentrale overheden hier nog niet op ingericht en hebben ze niet altijd de capaciteit of het budget. Om een kennisleemte te voorkomen is het belangrijk dat afspraken worden gemaakt over de financiering van de kennisinfrastructuur. Daarbij ligt het voor de hand dat het Rijk vanuit een stelselverantwoordelijkheid in eerste instantie een groot deel van de financiering op zich neemt en dit in de loop van de jaren afbouwt. Dit betekent dat het Rijk in ieder geval het opzetten van de nieuwe structuur financiert en daarnaast de jaarlijkse kosten voor de schakelpunten, inclusief een onderzoeksbudget. Wij roepen VNG, IPO en het Rijk op om hierover duidelijk afspraken te maken.

11. Zoek aansluiting bij onderwijsinstellingen en bedrijven

Bij onderwijsinstellingen en bedrijven ligt nog onbenut kennispotentieel. Betrek dit potentieel bij de kennisinfrastructuur. Bedrijven hebben vaak veel praktijkkennis over specifieke technieken en ontwikkelingen. Het is niet efficiënt om deze kennis zelf te ontwikkelen. Leg verbindingen met deze bedrijven, hogescholen en universiteiten zodat deze kennis beschikbaar komt voor iedere gebruiker van de kennisinfrastructuur. Hetzelfde geldt voor onderwijsinstellingen. Via lectoraten en leerstoelen zijn er vaak mogelijkheden om onderzoek te doen. Stel de kennisinfrastructuur open voor deze doelgroep en laat kennismakelaars actief op zoek gaan naar mogelijkheden om samen te werken met lectoraten of leerstoelen.

12. Monitor de doelen van de kennisinfrastructuur

Waarborg de continuïteit door tussentijds te peilen of het doel daadwerkelijk wordt nagestreefd. Spreek hiervoor met elkaar doelen af bij het inrichten van de kennisinfrastructuur. Maak bijvoorbeeld de schakelpunten verantwoordelijk voor de monitoring en het rapporteren aan bestuurders. Richt de monitoring periodiek in en koppel deze aan de kenniscyclus. Op deze manier kan de monitoring bijdragen aan het vergroten van de kwaliteit en toepasbaarheid van de kennis voor beleid en de praktijk.

¹⁵. Doel is: achterhalen welke kennis nodig is en deze kennis toegankelijk en bruikbaar maken voor lokale en regionale overheden. Er wordt gewerkt vanuit vier thema's: bodem en ondergrond, veiligheid en gezondheid in de leefomgeving, ruimtelijke adaptatie, circulaire economie. Hierbij gaat het niet alleen om de kennis van nu, maar ook om de kennis die over enkele jaren nodig is, bijvoorbeeld voor de regionale energietransitie. Iedere community heeft een voorzitter/ambassadeur en een ondersteunende kennisorganisatie.

Bijlage 1 Uitgangspuntennotitie

Uitgangspunten

De visie gaat richting geven aan een toekomstbestendige kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid die ervoor moet zorgen dat de juiste kennis ontwikkeld wordt en dat deze adequaat kan worden ingezet. Alleen samen met stakeholders kan dit vormgegeven worden. Om deze reden zijn er twee bijeenkomsten georganiseerd met stakeholders om uitgangspunten en ambities voor de visie te inventariseren. In deze uitgangspuntennotitie zijn de resultaten uit de workshops vertaald naar een overzicht van de belangrijkste uitgangspunten en ambities voor de visie. Onderstaande ambities en uitgangspunten vormen samen de elementen die in de visie uitgewerkt zijn.

2.1 Schets van de context van de visie en toekomstbeeld

De visie is ingebed in een context die bestaat uit de *trends en ontwikkelingen* die relevant zijn voor de toekomstige kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid. In de visie wordt deze context geschetst waarbij aandacht is voor de *urgentie en het nut* van de kennisinfrastructuur en een (gevisualiseerde) schets van het *eindbeeld* waarvoor de visie wordt opgesteld.

2.2 Gewenste kennisinfrastructuur

De visie op de kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid wordt opgesteld vanuit het beeld hoe de kennisinfrastructuur er in de toekomst uit gaat zien, gezien de trends en ontwikkelingen.

2.3 Gebruikers van de kennisinfrastructuur

De gebruikers van de kennisinfrastructuur zijn specialisten en niet-specialisten. De kennisinfrastructuur moet aansluiten bij de verschillende behoeftes en vragen van de verschillende gebruikers zodat de juiste informatie en kennis beschikbaar komt en adequaat gebruikt kan worden. In de visie wordt richting gegeven wat de verschillende behoeften betekenen voor de inrichting van de kennisinfrastructuur.

2.4 Kenniscyclus

Figuur B1. Kenniscyclus

Een kennisinfrastructuur omvat structurele voorzieningen die zijn gericht op het ontwikkelen en verspreiden van kennis. Een van de algemene eigenschappen van een kennisinfrastructuur is het doorlopen van de kenniscyclus. Het doel van een kennisinfrastructuur is om de juiste kennis bij de juiste mensen te krijgen.

De verschillende elementen van de kenniscyclus (zie figuur hierboven) zijn een belangrijke drager van de visie. Al deze elementen krijgen een plek in de visie. In aansluiting bij het Veluweberaad worden de volgende elementen uitgewerkt in de visie:

- > De behoefte aan kennis is tijdig en voldoende concreet gearticuleerd;
- > De kennisvoorraad is adequaat (onafhankelijk en betrouwbaar);
- > De beschikbare kennis is goed ontsloten (vindbaar) en toepasbaar voor degenen die de kennis worden verondersteld te gebruiken;
- > In het dagelijks werk is ruimte om beschikbare kennis daadwerkelijk in te zetten;
- > Het vermogen om nieuwe kennis te ontwikkelen - los van actuele vragen - is geborgd.

2.5 Verbinding (in structuur) met andere netwerken

Integraal waar kan en specifiek waar moet. De visie is niet alleen gericht op omgevingsveiligheid als losstaand onderwerp maar legt verbinding met andere onderwerpen en sectoren. Hierop aansluitend betekent dit dat de visie waar kan een generieke structuur heeft en deels specifiek waar een verbijzondering voor omgevingsveiligheid wordt uitgewerkt. Waar kan wordt aangesloten bij bestaande netwerken en elementen, zoals:

- > Mogelijkheden om de kennisinfrastructuur aan te laten sluiten bij initiatieven binnen Nederland waar nu al wordt gebouwd aan een adequate infrastructuur, zoals bijvoorbeeld het Veluweberaad.
- > Toekomstbestendige elementen uit de huidige kennisinfrastructuur.

2.6 Maatschappelijke opgaven

Maatschappelijke opgaven zijn bepalend hoe de kennisinfrastructuur vormgegeven kan worden. Hierbij zal gekeken worden welke opgaven regionaal en welke opgaven bovenregionaal spelen en wat dit betekent voor het vormgeven van de kennisinfrastructuur, hoe regionale kennis bovenregionaal gedeeld kan worden en hoe wetenschappelijke ontwikkelingen hierin een plek krijgen.

2.8 Governance en verantwoordelijkheden

De visie geeft richting wat de rol, bijdrage en verantwoordelijkheid van de overheid en andere stakeholders zijn in de kennisinfrastructuur. Ook geeft de visie richting over hoe betrokken professionals eigenaarschap voelen en dus de kennisinfrastructuur laten functioneren. De kennisinfrastructuur is geen gestolde waarheid, maar kent een cyclische aanpak waarin alle actoren regelmatig reflecteren op de stand van zaken en bereid zijn aanpassingen te doen;

- > Er is sprake van een kenniscultuur waarin professionals steeds gebracht worden op het zogeheten 'state of the art level'.

2.9 Financiering

In de visie moet duidelijkheid worden verschaft over de financiering van de kennisinfrastructuur. Hierin wordt onder andere de bereidheid zijn geformuleerd van stakeholders om een bijdrage te leveren om de kennisinfrastructuur te organiseren en vervolgens in de stand te houden. Een onderdeel hiervan is:

- > Financiële incentives om de kennisinfrastructuur te stimuleren.

Bijlage 2 Leidraad interviews

We voeren gesprekken met sleutelfiguren in het domein omgevingsveiligheid. De gesprekken worden open gevoerd. De onderstaande vragen en de figuur op pagina 2 worden als leidraad gebruikt. Uiteindelijk moet het gesprek inzicht hebben geboden in de onderstaande vier onderdelen:

1. Duidelijkheid over de huidige kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid.

2. Behoeften in de uitvoeringspraktijk.

Toepasbaarheid en competenties gebruikers.

3. Zicht op welke kennis en informatie in de kennisinfrastructuur aanwezig moet zijn.

Kennisarticulatie, -opbouw, -ontsluiting en domeinen van kennis.

4. Inrichting in relatie tot zichtbaarheid, vindbaarheid, structureel beheer en deelbaarheid van informatie.

Governance, financiën, toepasbaarheid.

Te behandelen vragen:

Op welke wijze maakt uw organisatie momenteel gebruik van enige vorm van een kennisinfrastructuur in relatie tot omgevingsveiligheid? Hoe ontvangt en deelt uw organisatie de benodigde informatie en wat zijn de voor- en nadelen van de manier waarop uw organisatie nu over informatie kan beschikken? Hoe geeft u invulling aan de kenniscyclus?

Hoe zou een nieuwe kennisinfrastructuur voor uw organisatie het meest effectief zijn? Op basis van welke trends en ontwikkelingen is bij u behoefte ontstaan aan een andere kennisinfrastructuur? Kunt u inschatten wat hiervan de invloed is op de kenniscyclus? Zijn de voor- en nadelen van de huidige kennisinfrastructuur te behouden of te veranderen in een door u gewenste vorm? Wat zijn de concrete eisen en wensen voor de nieuwe kennisinfrastructuur? Welke competenties hebben uw collega's nodig? Wat zijn de trends en ontwikkelingen die raakvlakken hebben met het werkveld?

Hoe beziet u de kennisopbouw van de kennisinfrastructuur? Moet deze sectoraal georganiseerd zijn of juist sector-overstijgend? Hoe moet men inventariseren aan welke kennis behoefte is? In welke categorieën moet de kennis verdeeld worden? Praktijk, procedurele, empirische en informele kennis? Heeft u zicht op welke partners nodig zijn in de verschillende fasen van de kenniscyclus?

Wie ziet u als verantwoordelijke voor het beheer van bijvoorbeeld een platform waar kennis op wordt gedeeld en wie moet dit bekostigen? Hoe zou u de taken verdelen en wat zijn volgens u de taken? Welke rol is hierbij voor uw organisatie weggelegd? Op welke manier moet de kennisinfrastructuur worden ingericht? Een website, gesloten platform of toch op een andere manier? Is het vanuit uw organisatie mogelijk om door andere partners gewenste informatie te delen? Op welke manier zou u dit het liefst doen en eveneens gebruik maken van informatie van andere partners? Zijn er basisprincipes nodig om kennis op een zorgvuldige en veilige manier te delen? Welke partners moeten bij het delen van kennis en informatie betrokken worden?

Bijlage 3 Geïnterviewde personen en geraadpleegde documenten

Personen

1	Ruud Peeters	Omgevingsdienst Haaglanden
2	Annemie Wetzer	Provincie Zuid-Holland
3	Jacco Schotvanger	Informatiepunt Omgevingswet
4	Ad de Bont	Urhahn
5	Nils Rosmuller	Instituut Fysieke Veiligheid
6	Fred Woudenberg	GGD Amsterdam
7	Jan Roels	RIVM (Veluweberaad)
8	Rosemarie Bastianen	Ministerie van Binnenlandse Zaken
9	Hugo van de Baan	Interprovinciaal Overleg
10	Rosita The	DCMR
11	Jan Willem Strebus	Omgevingsdienst Nederland
12	Brenda Groen	Lector Saxion Hogeschool
13	Judith Elsinghorst	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
14	Heddy de Wijs	RIVM (Centrum Veiligheid)
15	Rachel Heijne	VVM
16	Rutger de Groot	Veiligheidsregio Friesland
17	Jeroen van Venrooij	Gemeente Moerdijk
18	Co Verdaas	Waterschap Rivierenland
19	Han Polman	ROB
20	Evelien Babbé	VNG
21	Jan van Belzen	Gemeente Barendrecht (burgemeester)
22	Jan van Tol	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Documenten

1. Kwaliteitsborging bij de uitvoering van VTH-taken, Berenschot (oktober 2020).
2. Versterking van de kennisinfrastructuur door een regionale schakelfunctie, AEF, (juni 2020).
3. Verkenning kennislandschap omgevingsveiligheid, RIVM (notitie 10 april 2020).
4. Kamerbrief over voortgang uitvoeringsagenda VTH, actieplan milieucriminaliteit en uitvoering van moties en toezeggingen, 5 juni 2020, De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, S. van Veldhoven – Van der Meer.
5. Signalement Kennis Delen, Raad voor het openbaar bestuur (maart 2020).
6. Kennis voor en van gemeenten, Onderzoeken en leren wat werkt, VNG (juli 2019).
7. De kennisinfrastructuur in relatie tot de Omgevingswet en andere transities - Een handelingsperspectief voor de betrokken partners bij het Veluweberaad, C. Verdaas en L. Hulsebosch (januari 2018).
8. WRR-Policy Brief 5, Klimaatbeleid voor de lange termijn: van vrijblijvend naar verankerd, WRR (oktober 2016).
9. Adviesrapport Pilot Kennisinfrastructuur Externe Veiligheid, PUmA (juni 2014).
10. Verslag vierde Veluweberaad, Veluweberaad (29 januari 2020).
11. Stevig sturen op realisatie van de regionale schakelfunctie, Vervolgstappen in versterking van de kennisinfrastructuur door een regionale schakelfunctie, Richtinggevend document Veluweberaad (21 juli 2020).

Bijlage 4 Kennisdeling omgevingsveiligheid; de huidige situatie

Het delen van kennis en informatie vindt momenteel op verschillende manieren plaats. Omgevingsdiensten en samenwerkende overheidsinstanties weten elkaar bijvoorbeeld op een online platform te vinden. Medewerkers van dezelfde organisaties spreken elkaar echter ook fysiek of telefonisch als het over specifieke informatie gaat. Afhankelijk van casussen, problematiek en in het bijzonder van de organisaties zelf, wordt informatie met elkaar gedeeld. Regelmatig gebeurt dit ook met kennisinstellingen en/of het bedrijfsleven. In de interviews en bureaustudie zijn wij platforms, netwerken en samenwerkingsverbanden tegengekomen specifiek gericht op het ontwikkelen, delen en of borgen van kennis over omgevingsveiligheid. Hieronder een niet-limitatieve opsomming van netwerken, platforms en samenwerkingsverbanden:

➤ Landelijke Platform Veilige Leefomgeving

Het platform bestaat uit deskundigen omgevingsveiligheid, afkomstig van provincies, gemeenten, omgevingsdiensten, veiligheidsregio's, het RIVM en RSW-InfoMil. Het platform bestaat al sinds de jaren 80, gestart als IPO-werkgroep. Sinds 2015 is het platform gekoppeld aan het IOV-programma, deelprogramma 3 (Informatie- en Kennisinstructuur).

Het platform komt vijf keer per jaar bij elkaar om hun expertise op het gebied van omgevingsveiligheid met elkaar te delen. Daarnaast zitten de platformleden in verschillende overleggen om bijvoorbeeld het (vernieuwde) omgevingsveiligheidsbeleid in de Omgevingswet vorm te geven. Naast deze meer beleidsmatige kant, heeft het platform diepgaande kennis over het gebruik van de verschillende rekenmodellen en zijn leden betrokken bij de herziening van PGS-richtlijnen. Uiteindelijk is alles gericht op de dagelijkse uitvoering.

➤ Kenniscentrum InfoMil

Al sinds 1995 is Kenniscentrum InfoMil het centraal informatiepunt voor wet- en regelgeving binnen het omgevingsdomein. Het is de plek waar de informatie over Omgevingswet- en regelgeving wordt gebundeld en verspreid. Het is ook een informatievoorziening en de plek voor kennisuitwisseling tussen de beleidsmakers van ministeries en de beleidsuitvoerders bij provincies, gemeenten, waterschappen en milieudiensten. Het biedt praktische ondersteuning bij uitvoering van omgevingsbeleid. Het centrum beschrijft zich als actueel, praktisch en onafhankelijk.

InfoMil werkt actief samen met netwerkpartners op verschillende terreinen, waaronder kennispartners als RIVM en NEN, en koepelorganisaties als VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten), IPO en UvW.

➤ Relevant

Relevant is bedoeld voor professionals die in hun werk te maken hebben met Externe Veiligheid. Het netwerk richt zich met name op medewerkers van gemeenten, provincies en (regionale) samenwerkingsverbanden. We denken dan vooral aan ambtenaren Ruimtelijke Ordening, Milieu, Verkeer en Vervoer, Economische Zaken (bedrijvenstrategie) en de (regionale) brandweer.

Relevant stelt informatie breed beschikbaar, deelt praktijkervaringen en levert zo een bijdrage aan de professionalisering van de externe veiligheidsinfrastructuur in Nederland.

➤ Ontwerp Veilige Omgeving

Ontwerp Veilige Omgeving is een landelijk programma. Het is ondergebracht bij de Provincie Zuid Holland en maakt onderdeel uit van de Impuls Omgevingsveiligheid. Er hebben zich al bijna 1000 netwerkliden aangesloten en door het jaar heen organiseren zij vele activiteiten.

Het netwerk stimuleert vroegtijdige betrokkenheid van omgevingsveiligheid in ruimtelijke plannen. Dat doen ze door de samenwerking tussen ruimtelijke ontwikkelaars (RO'ers) en (externe) veiligheidsdeskundigen (EV'ers) te versterken. Ze richten zich ook op bestuurders en studenten.

➤ GAGS

De Gezondheidskundig Adviseurs Gevaarlijke Stoffen (GAGS) van de GGD hebben een samenwerkingsverband met de omgevingsdienst. Er zijn twee verschillende sporen met betrekking tot communicatie en informatiedeling: reactief op basis van een incident en preventief. De GAGS zoeken elkaar op indien nodig. Informatie wordt ook internationaal gedeeld en verkregen. Kenmerk is echter wel dat GAGS

➤ Veluweberaad

Bestuurders van alle overheidslagen en directeurs van uitvoeringsorganisaties en publieke kennisinstituten over de fysieke leefomgeving komen bij elkaar in het Veluweberaad. Ze werken samen in kenniscommunities. Doel is: achterhalen welke kennis nodig is en deze kennis toegankelijk en bruikbaar maken voor lokale en regionale overheden.

Veel kennis van nationale kennisinstellingen komt onvoldoende terecht bij regionale overheden. Regionale kennis bereikt niet altijd de nationale kennisinstellingen. In 2020 gaat het Veluweberaad daarom werken aan een dynamische opgave-gerichte kennisinfrastructuur. Die moet voorzien in de kennis- en leerbehoeften van alle overheden. Daarvoor gaat het Veluweberaad regionale schakelpunten inrichten met kennismakelaars. Die kennismakelaars moeten ervoor zorgen dat kennis wordt ontwikkeld en voor iedereen vindbaar, toegankelijk en beschikbaar is.

➤ DSO

Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ondersteunt de uitvoering van de Omgevingswet. Het DSO biedt het digitale loket waar initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden snel kunnen zien wat is toegestaan in de fysieke leefomgeving. Momenteel is het DSO nog niet actief. De verwachting is dat bij inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2022, het DSO functioneert. Informatie over omgevingsveiligheid kan via het DSO worden ontsloten als die voldoet aan de aansluitvoorwaarden. Er is geen verplichte ontsluiting via DSO geregeld.

➤ Safety Delta NL

De SDN is een toonaangevende organisatie die als spil fungeert in het netwerk van overheden, bedrijven uit de (petro)chemische industrie en aanverwante sectoren, universiteiten, kennis- en onderwijsinstellingen. Binnen dat (internationale) netwerk vindt een levendige en wederkerige kennisontwikkeling, kennisopbouw en kennisuitwisseling plaats rond vraagstukken op het gebied van veiligheid in brede zin.

Om veiligheid – nu en in de toekomst – optimaal te borgen, zijn duurzame relaties tussen de overheden, wetenschap, en het bedrijfsleven van essentieel belang. Uiteraard liggen er al tal van verbanden, toch onderkennen de partijen dat alleen door meer diepgaande en structurele samenwerking de veiligheid in de (petro)chemische industrie nog verder verbeterd kan worden. Onder de naam Safety Delta Nederland (SDN) gaan de betrokken partijen daarom gezamenlijk werken aan de veiligste (petro)chemische industrie ter wereld.